

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

БОЙЧЕНКО КАТЕРИНА СТЕПАНІВНА

УДК 338.24.01:330.341.1(043.3)

**УПРАВЛІННЯ ІНТЕГРОВАНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ
У ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

Спеціальність 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Київ – 2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі бізнес-економіки та підприємництва Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор
ШВИДАНЕНКО Олег Анатолійович,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
професор кафедри міжнародної економіки

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ГОНЧАР Ольга Іванівна,
Хмельницький національний університет,
професор кафедри економічної теорії,
підприємництва та торгівлі

доктор економічних наук, професор
ОЛЬШАНСЬКА Олександра Володимирівна,
Київський національний університет
технологій та дизайну,
декан факультету управління та бізнес-дизайну

доктор економічних наук, професор
ЄРМАК Світлана Олександрівна,
Національний університет «Одеська політехніка»,
професор кафедри підприємництва і торгівлі

Захист відбудеться «03» квітня 2024 року о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.03 у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, за адресою: 03057, м. Київ, проспект Берестейський (Перемоги), 54/1, ауд. 203.

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_council/d2600603/ та в науковій бібліотеці імені М.В. Довнар-Запольського Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49-Г, ауд. 601.

Учений секретар спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

Андрій ФЕДОРЧЕНКО

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В епоху динамічних трансформацій та невинного прогресу технологічних інновацій економічний простір зазнав глибоких метаморфоз, еволюціонуючи від свого традиційного індустріального минулого до нової парадигми – постіндустріальної економіки. У цих нових умовах підприємства стикаються з безпрецедентними викликами та новими можливостями, що зумовлює переосмислення традиційних підходів до управління бізнесом. Постіндустріальна економіка характеризується зростаючою взаємопов'язаністю індустрій, поширенням цифрових технологій та появою екосистем як фундаментальних рушіїв економічної діяльності. Постіндустріальна економіка з її акцентом на знаннях, інформації та інноваціях трансформувала пріоритети діяльності підприємств та їхню роль у сучасній екосистемі. Підприємства не можуть функціонувати ізольовано та стають органічними компонентами складних і взаємопов'язаних мереж. Така екосистемна перспектива потребує фундаментального переосмислення традиційних підходів до управління бізнесом, вимагаючи стратегій, які виходять за рамки лише операційної ефективності та охоплюють цілісну інтегрованість. Топ-менеджмент підприємств повинен адаптуватися до даного екосистемно-орієнтованого підходу, що є значним відступом від традиційних промислових моделей ізольованих суб'єктів господарювання.

Актуальності та значущості набуває проблематика управління інтегрованим розвитком підприємств у постіндустріальній економіці в контексті партнерства з Європейським Союзом та геополітичних викликів. Інтегрований розвиток стає необхідним кроком для забезпечення економічного відродження та зміцнення стійкості підприємств в умовах війни та відбудови. Статус асоційованого члена ЄС вимагає від України реформування та адаптації національної економіки до європейських стандартів і норм, зокрема, процесів управління підприємствами. Ця трансформація повинна враховувати світові тенденції управління у постіндустріальному світі та впроваджувати міжнародний досвід. Особливої актуальності набувають завдання управління інтегрованим розвитком підприємств у контексті ЄС, війни та післявоєнного відродження є забезпечення не тільки економічного зростання, але і соціально-інклюзивного та екологічного відновлення в умовах найважчих випробувань і воєнних руйнацій.

Дослідження питань інтегрованого розвитку підприємств сформоване на основі комплексу наукових праць щодо його прояву і трансформацій у різних сферах економіки. Вирішенню проблем розвитку свої праці присвятили М. Альберт, О. Амоша, М. Афанасьєв, Д. Баюра, В. Геєць, Ю. Маршавін, М. Мескон, В. Надрага, Г. Назарова, В. Кукоба, Я. Ларіна, О. Ляшенко, М. Махсма, О. Ольшанська, Л. Петренко, І. Петрова, І. Репіна, В. Рогожин, Н. Скопенко, Г. Тарасюк, І. Унінець, А. Федорченко, Ф. Хедоурі, С. Цимбалюк, Л. Черенько, А. Черних, Л. Шаульська, зокрема, інноваційному розвитку підприємств – Л. Антонюк, І. Галиця, А. Гриценко, С. Єрмак, С. Князєв, Л. Лігоненко, Г. Лопушняк, О. Шафалюк, Г. Швиданенко, сталому розвитку суб'єктів господарювання – В. Василенко, О. Гончар, Л. Ємельяненко, В. Забродський, О. Коршунова, Л. Некрасова М. Сагайдак, проявам процесів інтегрованості та мережевізації бізнесу – Ю. Візняк, В. Давиденко, Х. Дзвігол, Т. Доунс, Г. Дугінець, В. Кифяк, Д. Кларк, А. Куерво-Казурра, І. Кулиняк,

Ю. Плугіна, Р. Побережний, Ю. Погорелов, Л. Прийма, О. Раєвська, С. Ребоуд, Є. Панченко, Ж. Семчук, К. Чабаненко, А. Черчата, З. Шацька, О. Швиданенко, І. Яцкевич та ін. Значний внесок у дослідження становлення парадигми постіндустріалізму зробили К. Бекельман, Д. Белл, О. Більська, З. Варналій, Л. Гіршхорн, О. Грішнова, Т. Дейнека, Л. Ємельяненко, І. Каленюк, А. Колот, Д. Лук'яненко, А. Морайтіс, В. Осецький, К. Фрейтас, Л. Цимбал та ін.

Незважаючи на наявність вагомого наукового теоретичного та методичного внеску щодо розвитку підприємств, фрагментарними залишаються дослідження, пов'язані з необхідністю імплементації екосистемного підходу та адаптації управлінських інструментів на основі інтегрованості розвитку з урахуванням мережевізації та непередбачуваних змін у сучасному бізнес-середовищі постіндустріальної економіки. Діалектика між існуючими теоріями та потребами сучасного бізнесу набуває все більшого значення, оскільки підприємства шукають нові інструменти та стратегії, які дозволять їм ефективно взаємодіяти в глобальних мережах, бути більш гнучкими до змін та генерувати конкурентні переваги в цьому турбулентному середовищі. Тому дискусії щодо інтегрованого управління розвитком підприємств потребують продовження, а подальші дослідження та інновації набувають особливої актуальності і значущості для економічного зростання бізнесу в умовах війни та кризи.

Наукова актуальність і практична значущість окреслених питань обумовили вибір теми дисертаційного дослідження, його мети, завдань, об'єкта, предмета і логіку формування структури роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з тематичними планами науково-дослідних робіт кафедри бізнес-економіки та підприємництва Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана за темами: «Теоретичні, науково-методичні та прикладні засади ефективності функціонування і розвитку підприємств» (державний реєстраційний номер 0111U002614), «Неоекономіка та імперативи розвитку підприємництва» (державний реєстраційний номер 0116U001555), «Розвиток інноваційного підприємництва в Україні за умов глобальних соціогуманітарних та технологічних викликів» (державний реєстраційний номер 0117U001197), «Неоіндустріалізація та соціалізація підприємництва в цифровій економіці» (державний реєстраційний номер 0121U109203). Особисто автором у межах зазначених тем було концептуалізовано основи розвитку суб'єктів господарювання, управління інтегрованим розвитком підприємств з позиції теорії мережевої економіки; досліджено і узагальнено світовий досвід інтегрування бізнесу, процесів моніторингу їх розвитку з урахуванням економічної, організаційної, інноваційної та інформаційної компонент; виокремлено ефективні способи застосування адаптивного механізму управління інтегрованим розвитком виробничого підприємства; проведено діагностику рівня інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості; розвинуто методологію дослідження інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання; досліджено тенденції інтегрованого розвитку вітчизняних і європейських підприємств легкої промисловості, а також на глобальному рівні; розроблено пропозиції щодо формування сучасних механізмів взаємодії підприємств у контексті забезпечення інтегрованого розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є систематизація і формування концептуальних положень, методологічних підходів, а також розробка прикладного інструментарію управління інтегрованим розвитком підприємств у постіндустріальній економіці.

Досягнення зазначеної мети зумовило постановку і вирішення таких завдань:

- визначити ключові положення теорії та методології розвитку підприємств у системі наукових знань;
- виокремити чинники та імперативи інтегрованого розвитку підприємств;
- сформувати класифікаційну архітектоніку інтегрованого розвитку суб'єктів ринкових відносин;
- виокремити методологічні засади побудови системи індикаторів інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання;
- визначити методичний інструментарій для оцінювання ефективності інтегрованого розвитку компанії;
- провести моделювання системи інтеграції бізнесу в глобальних інноваційних мережах;
- визначити тенденції та перспективи інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості;
- дослідити інституціонально-правове забезпечення інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості;
- виокремити детермінанти ефективності інтегрованого розвитку досліджуваних підприємств;
- сформувати адаптивний механізм у концепції управління інтегрованим розвитком підприємств;
- обґрунтувати методологію комплексного оцінювання ефективності інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості;
- визначити технологію розроблення та обґрунтування методологічного підходу до формування сучасної моделі управління якістю інтегрованого розвитку підприємств;
- упорядкувати парадигмальну конструкцію ефективної системи інтегрованого розвитку підприємств;
- визначити функціонально-організаційні базові основи забезпечення інтегрованого розвитку підприємств;
- розробити систему моніторингу процесів результативності управління інтегрованим розвитком промислових підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси обґрунтування концептуальних підходів до управління інтегрованим розвитком підприємств в умовах постіндустріальної економіки.

Предметом дослідження є сукупність методологічних засад, методичних підходів і прикладних аспектів управління інтегрованим розвитком підприємств у турбулентному ринковому середовищі.

Методи дослідження. Методологічне підґрунтя роботи складається із набору загальнонаукових принципів і методів, а також спеціальних методів наукового дослідження. Конкретні наукові результати отримані з використанням таких дослідницьких методів: аналізу, синтезу та формалізації – для розробки узагальненого

концептуального підходу до управління інтегрованим розвитком, заснованого на теорії мережевої економіки; порівняння – для огляду управлінських ділових практик, спрямованих на гармонізацію інтегрованого розвитку компаній; узагальнення – для систематизації напрямків і компонент, необхідних для успішного інтегрованого розвитку підприємств; класифікації – для виокремлення життєвих циклів флуктуацій інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання та виділення їх основних і супровідних ознак синхронізації; дескриптивної статистики – для визначення масштабів і концентрації інтегрованого розвитку та його галузевих трендів; кореляційного і регресійного аналізу – для вивчення зв'язків між компонентами інтегрованого розвитку компаній (SPSS, RStudio, Biblioshiny, VOSviewer); кейс-стаді – для аналізу управлінських практик європейських підприємств-лідерів, які використовують інтегрований розвиток, як зразків для розуміння його особливостей та подальшого узагальнення; патентний аналіз – для ідентифікації активності компаній-лідерів легкої промисловості на міжнародному ринку; нечіткої логіки, визначення лінгвістичних термінів і формування множин нечітких знань – для вирішення завдань вибору дієвих управлінських практик та створення їх нових комбінацій, необхідних для успішного управління інтегрованим розвитком підприємств за умов неповного інформаційного забезпечення; розвідувального аналізу даних та економіко-математичного моделювання – для кластерного аналізу та пошуку закономірностей на основі врахування і порівняння репрезентативної кількості змінних-компонент інтегрованого розвитку підприємств. Дані методи дослідження надали можливість розробити вектори для управління інтегрованим розвитком підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів. Найсуттєвіші результати дослідження, які характеризуються науковою новизною, мають практичну цінність і виносяться на захист, полягають у такому:

вперше:

- обґрунтовано методологічний підхід до оцінювання ефективності розвитку підприємства на основі орбітальної моделі для ідентифікації та просторового виокремлення компаній-форвардів, страйкерів, дефендерів і аутсайдерів на ринку, а також визначення можливостей і стратегічних пріоритетів взаємоінтегрованості суб'єктів господарювання однієї орбіталі з урахуванням найбільш розвинених модулів (економічного, організаційного, інноваційного та інформаційного) і переміститися на вищу орбіталь, забезпечивши зростання бізнесу;

- запропоновано науково-методичний підхід до формування семифазного життєвого циклу флуктуації ключових індикаторів інтегрованого розвитку підприємств, що дозволяє сформуванню карти оцінювання якості управління розвитком суб'єктів господарювання з урахуванням трирівневого паритету варіацій розвитку в умовах його синхронізації, плезіохронізації та біфуркації в процесі формування механізму управління, розробки та впровадження специфічних функцій, стабільного стану та перепроєктування інтегрованого розвитку бізнесу;

- запропоновано екосистемний підхід, на засадах якого розроблено реплікаційну модель інтегрованого розвитку підприємств з використанням VSS-матриці, що надає можливість врахувати його економічну, організаційну, інноваційну та інформаційну компоненти за віртуальним, соціально-інклюзивним і сталим напрямом та сприяє формуванню адаптивної платформи на основі нового

ландшафту взаємозв'язків, балансу змін і можливостей використання асиметрії розвитку для досягнення синергетичного ефекту в результаті коеволюції компаній;

удосконалено:

– концептуальний підхід до розробки системи компетентнісних, ціннісних і супровідних імперативів розвитку підприємств, яка має пірамідальну побудову на основі інтелектуально-інтеграційної платформи, забезпечує формування синергетичного ефекту та сприяє якісному зростанню компаній у сучасних умовах ринкової нестабільності;

– класифікаційну архітектуру чинників інтегрованого розвитку, яка передбачає їх ідентифікацію через призму факторів зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування бізнесу з урахуванням стратегічних намірів, компетенцій, структури ресурсного портфелю і сучасної комплексної системи менеджменту та дозволяє сформувавши такі спектральні фактори, як цінності, інституції, зрілість галузей, інфраструктуру, технології, людський капітал і ESG-чинники;

– методичний підхід до оцінювання результативності розвитку підприємств на основі дерева його синергетичних ефектів, що сприяє ідентифікації комплексу інтегральних показників у вигляді довжини вектору і, на відміну від існуючих, передбачає формування системи індикаторів оцінювання ефективності інтегрованого розвитку підприємств у контексті їх комплементарності;

– модель інтегрованого розвитку підприємств, яка, на відміну від існуючих, містить два взаємодоповнюючих контури: а) зовнішній, що характеризує ресурсне забезпечення, стейкхолдерів, детермінанти розвитку бізнесу, інтелектуально-інноваційний контент, інформатизацію та віртуалізацію діяльності компанії; б) внутрішній, який надає можливість сформувавши мережу цінностей, комплекс компетенцій, систему індикаторів розвитку і досягти синергетичного ефекту процесів інтегрованості підприємств; взаємодія цих контурів формує ядро інтегрованості та забезпечує комплексний підхід до розвитку бізнесу;

– адаптивний механізм управління інтегрованим розвитком підприємств, що, на відміну від існуючих, є сукупністю способів взаємодії внутрішніх елементів і підсистем, які забезпечують оптимальне удосконалення бізнес-процесів компанії з урахуванням рівня синхронізації (або біфуркації) розвитку суб'єктів господарювання та їх когерентної поведінки, вибору оптимальних управлінських впливів залежно від стадії життєвого циклу компанії, ініціювання та підтримки процесів інтегрованості економічної, організаційної, інформаційної та інноваційної компонент розвитку таких суб'єктів;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-термінологічний апарат теорії розвитку підприємств щодо виокремлення особливостей дефініції «інтегрований розвиток» як процесу комплексних перетворень суб'єктів господарювання на основі синхронізації асиметрій зростання, якісних трансформацій і генерування динамічних можливостей, який передбачає комплементарні взаємозв'язки із зовнішніми стейкхолдерами бізнесу з метою гармонізації змін з урахуванням екосистемного підходу за визначеним стратегічним вектором досягнення довгострокових цілей;

– теорії управління ресурсами та інноваційних мереж із використанням моделювання структурних рівнянь із групами та бутстреп-тестуванням компаній, що генерує можливість діагностики ефективності постсуміжної інтеграції компаній у контексті міжнародного злиття та поглинання з використанням технологічних джерел, яка забезпечує розвиток на основі концентрації та структурного розриву глобальної інноваційної мережі;

– параметри інституціонально-правового забезпечення державної підтримки інтегрованого розвитку підприємств національної легкої промисловості в частині активізації інноваційно-інтегрованого функціонування галузевих структур та розширення договірних відносин між суб'єктами господарювання, що забезпечують створення сприятливого бізнес-середовища через впровадження законодавчих актів, політик та програм, спрямованих на підтримку вітчизняних виробників;

– функціонально-організаційні основи забезпечення інтегрованого розвитку підприємств на базі розробки і використання рівнянь взаємозв'язку між функціональним та інтегрованим розвитком компаній за даними українських та європейських компаній з урахуванням виокремлених чинників впливу для прогнозування перспективного розвитку вибірки досліджуваних підприємств;

– система моніторингу процесів управління інтегрованим розвитком промислових підприємств на основі його векторної гармонізації віртуального, соціально-інклюзивного та сталого напрямів розвитку для визначення відхилень від ключових цільових індикаторів, трансформації ідентифікованої асиметрії та обґрунтування управлінських рішень в умовах нестабільного бізнес-середовища із застосуванням економіко-математичного моделювання та кластерного аналізу для пошуку закономірностей і відтворення пріоритетних взаємозв'язків між відповідними показниками.

Практичне значення одержаних результатів. Основні наукові здобутки дисертації доведено до рівня концептуальних узагальнень і прикладного інструментарію. Їх застосування на практиці дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень і, як наслідок, економічну ефективність управління інноваційним розвитком підприємства. Практичну значущість пропонованих у дисертаційній роботі концептуальних підходів та інструментальних засобів (методів, моделей, показників) засвідчують результати їх впровадження у діяльність таких організацій та підприємств: засади інтегрованого розвитку підприємств на основі реплікаційної моделі використано асоціацією «Українська асоціація підприємств легкої промисловості» (Укрлегпром) (довідка № 4-325 від 25.08.2023 р.); система моніторингу інтегрованого розвитку підприємств на засадах векторного підходу до його гармонізації використана в діяльності ГО «Центр інновацій та сталого міжнародного розвитку» (довідка №37 від 17.08.2023 р.); пропозиції щодо застосування методики оцінювання інтегрованого розвитку бізнесу та формування партнерських зв'язків впроваджено ПрАТ «Еліта» (довідка № 08/46 від 16.08.2023 р.); принципи формування гібридних взаємозв'язків із підприємствами та методичний підхід щодо використання орбітальної моделі інтегрованого розвитку компанії використано ТОВ «Перше швейне підприємство «Козак» (довідка № 21/1 від 21.08.2023 р.); концептуальний підхід до розробки системи імперативів інтегрованого розвитку підприємства та адаптивний механізм управління ним

упроваджено на ТОВ «Балістика» (довідка № 23-835 від 25.08.2023 р.).

Основні результати дисертаційного дослідження також використовуються у навчальному процесі Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана в процесі викладання дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства», «Тренінг-курс «Бізнес-моделі компаній» (довідка від 16.08.2023 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Основні положення, інструментальні засоби і висновки, які викладені у дисертації і виносяться на захист, одержано автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистих досліджень.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертації доповідалися і обговорювалися на науково-практичних конференціях всеукраїнського та міжнародного рівнів: «Економіка підприємства: теорія та практика» (м. Київ, 2016 р., 2018 р.; 2020 р.; 2022 р.); «Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 2016-2018рр.; 2023 р.); «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 2018 р.), «Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право в Україні та світі» (м. Полтава, 2018 р.), «Ефективність та напрями вдосконалення політики економічного зростання: теорії та пропозиції» (м. Запоріжжя, 2018), «Перспективи розвитку сучасної науки та освіти» (м. Львів, 2019 р.), «Scientific Achievements of Modern Society» (м. Ліверпуль, Велика Британія, 2019 р.), «Modern directions of scientific research development» (м. Чикаго, США, 2022 р.), «Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects» (м. Берлін, ФРН, 2022 р.), «Research retrieval and academic letters» (м. Варшава, Республіка Польща, 2023 р.), «European scientific congress» (м. Мадрид, Іспанія, 2023 р.), «Світ наукових досліджень» (м. Тернопіль – м. Переворськ, Республіка Польща 2023 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано у 54 наукових працях, загальним обсягом 28,9 д.а., з них: 4 – колективних монографіях, 22 – у наукових фахових виданнях України, 9 – у зарубіжних виданнях, які зареєстровані у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, 1 – в інших зарубіжних виданнях, 18 – в інших виданнях апробаційного характеру, що відтворюють основний зміст роботи та наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту роботи становить 408 сторінок. Робота містить 39 таблиць на 24 сторінках, 79 рисунків на 30 сторінках, 5 додатків на 31 сторінці. Список використаних джерел налічує 332 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних наукових результатів, наведено відомості щодо їх апробації.

У розділі 1 «Теоретичний базис інтегрованого розвитку підприємств» проаналізовано ключові положення теорії розвитку підприємств у системі наукових знань; визначено чинники та імперативи інтегрованого розвитку підприємств; обґрунтовано класифікаційну архітектуру інтегрованого розвитку суб'єктів ринкових відносин.

Виходячи з принципів постіндустріальної економіки та швидких змін у бізнес-середовищі, управління розвитком передбачає розробку і реалізацію стратегічних управлінських рішень, орієнтованих на майбутнє та постійні зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищі функціонування, які також характеризуються гнучкістю і здатністю забезпечити швидку адаптацію підприємства до мінливих умов господарювання.

За результатами бібліометричного аналізу наукових праць щодо інтегрованого розвитку ідентифіковано значне зростання наукового інтересу за останні 30 років, згідно міжнародної наукометричної бази Scopus. Проведений мета-аналіз засвідчив, що індекс проникнення поняття «інтегрований розвиток» в предметні галузі наукових досліджень також зростає. На основі досліджень концепції інтегрованого розвитку підприємства виокремлено етапи її еволюції, починаючи з функціональної інтеграції до інтегрованості цілісних систем. За останні 20 років спостерігається збільшення інтересу науковців до інтегрованого розвитку, що свідчить про його значущість у контексті управління бізнесом. Найбільш активними країнами за кількістю публікацій щодо інтегрованого розвитку є США, Велика Британія та Китай, що вказує на їхню дослідницьку та інноваційну потужність за даним напрямом дослідження.

Результати проведених досліджень сутнісного наповнення поняття розвитку підприємства дозволили запропонувати авторське трактування поняття «інтегрованого розвитку» як процесу комплексних перетворень суб'єктів господарювання на основі синхронізації асиметрії зростання, якісних перетворень і генерування динамічних можливостей, який передбачає комплементарні взаємозв'язки із зовнішніми стейкхолдерами бізнесу з метою гармонізації змін з урахуванням екосистемного підходу за визначеним стратегічним вектором досягнення довгострокових цілей. Інтегрований розвиток можна розглядати як багатогранне явище, яке одночасно виступає, як метод досягнення мети і поставлених цілей бізнесу; процедура розгляду і вирішення проблем у процесі діяльності компаній; технологія створення, функціонування і трансформації підприємств; система управлінських заходів щодо досягнення стратегічних намірів суб'єктів господарювання. Інтегрований розвиток підприємств є комплексом способів взаємодії внутрішніх елементів, що забезпечують оптимальне узгодження, синхронізацію та когерентність мережі бізнес-процесів з урахуванням інтелектуально-інноваційного контенту управлінських впливів, ініціювання та підтримки самоорганізації, поєднання різних типів однорідних механізмів розвитку.

На основі дослідження чинників інтегрованого розвитку підприємства визначено, що перехід до парадигми «економіка для людини» та створення якісних умов життя людей є ключовими чинниками для успішного інтегрованого розвитку компаній. Запропонована призма чинників та їх спектр дозволили виокремити компетентнісні, ціннісні та супровідні імперативи інтегрованого розвитку підприємств у постіндустріальній економіці, що засновані на інтелектуально-інтеграційній платформі, формують синергетичний ефект та сприяють ефективному зростанню підприємств у сучасних умовах ринкової нестабільності (рис. 1).

Рис. 1. Пірамідальна конструкція імперативів інтегрованого розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором

Факторне середовище, яке визначає інтегрований розвиток і промислову політику, передбачає такі елементи, як мережевізація, інноваційні системи, трансфер технологій та ефективна взаємодія бізнесу з регіональною владою. Існують бар'єри

для інтегрованого розвитку, такі як недовіра до ринкових партнерів, опір менеджменту, консервативна організаційна культура, недосконале законодавство, відсутність досвіду реалізації інтегрованих проєктів, зниження рівня конкуренції та зростання монополізації ринку. Розвиток постіндустріальної економіки вимагає використання нематеріальних активів, інтелектуального капіталу та інновацій. Інтегрований підхід, заснований на взаємодії держави, бізнесу, науки та освіти, є важливим інструментом для досягнення конкурентних переваг і економічного зростання.

У роботі сформовано класифікаційну архітектуру інтегрованого розвитку підприємств. Доведено, що інтегрований розвиток компанії може мати різну видову структуру: процесний, функціональний та ресурсний. Часткова інтеграція і модулеризація сприяють підвищенню ефективності, стратегічної стійкості та гнучкості інтегрованих бізнес-структур, за рахунок формування симетричної вертикальної інтеграції та диверсифікації уздовж технологічного ланцюжка. Інтегрований розвиток може бути реалізований з урахуванням різних часових горизонтів, цільових векторів, типів реагування на зміни та комбінацій стратегій. Інтегрований розвиток підприємств може мати різні форми і варіації, зокрема, національний та міжнародний рівні, а також гібридний підхід в умовах постіндустріальної економіки, який поєднує елементи з різних рівнів співпраці. Гібридний інтегрований розвиток передбачає тісну співпрацю між підприємствами, зберігаючи при цьому їх автономію та ідентичність. Цей підхід дозволяє підприємствам використовувати синергію та об'єднувати свої ресурси і знання для досягнення спільних цілей.

У розділі 2 **«Методологічні засади формування та оцінювання результативності інтегрованого розвитку підприємств»** виокремлено методологічні засади побудови системи показників інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання; визначено методичний інструментарій для оцінювання інтегрованого розвитку компанії; проведено моделювання системи інтеграції бізнесу в глобальних інноваційних мережах.

У дослідженні було проведено аналіз різних методів оцінювання, з акцентом на їх переваги та недоліки. Встановлено, що деякі методи фокусуються на внутрішніх чинниках підприємств, тоді як інші – на зовнішньому середовищі та ринкових умовах. Акцентовано увагу на важливості вибору відповідного методу оцінювання з урахуванням конкретних потреб підприємств, особливостей галузі та цілей діагностики. Рекомендовано використовувати комплексний підхід або поєднання кількох методів для отримання більш об'єктивної оцінки. Наголошено на важливості використання методів, які дозволяють аналізувати не лише поточний стан, але й динаміку чинників, що впливають на конкурентоспроможність. Це дозволяє виявляти резерви для підвищення рівня розвитку підприємства та адаптуватися до змін.

За результатами проведених досліджень обґрунтовано використання таксономічного показника розвитку підприємства, що дозволяє систематизувати і впорядкувати інформацію про різні види діяльності компанії та сприяє більш обґрунтованому прийняттю управлінських рішень. Таксономічний показник дозволяє порівнювати розвиток підприємств та проводити аналіз на основі визначеної сукупності індикаторів протягом певного періоду часу, що допомагає виявити

проблеми та визначити позицію компанії порівняно з її потенційними партнерами на ринку. Використання таксономічного показника спрямовує увагу на конкретні аспекти розвитку підприємства, допомагає встановленню цільових показників і прогнозуванню змін, що сприяє ефективному управлінню та стабільному зростанню компанії.

На основі аналізу результатів досліджень інших науковців визначено, що діагностика розвитку підприємств в основному зосереджується на ринкових і фінансово-економічних аспектах. Однак у сучасних наукових працях виокремлено підходи до оцінювання рівня інтегрованості розвитку підприємств. Для оцінювання ефективності інтегрованого розвитку необхідно враховувати такі аспекти, як результативність, економічність, рентабельність, екологічність, соціальна, організаційно-управлінська, інвестиційна, технологічна, науково-технічна та синергетична ефективність. Інтегрованість економічної системи через формування ефективного єдиного бізнес-простору сприяє прискоренню інноваційного розвитку, що надає переваги для бізнес-структур, менеджменту, персоналу, суспільства та держави в цілому. Діагностика ефективності управління інтегрованим розвитком передбачає використання комплексних інтегральних показників, які містять економічні, соціальні та екологічні компоненти. Проведені дослідження дозволили виокремити життєвий цикл флуктуації ключових індикаторів інтегрованого розвитку підприємств, який складається із чотирьох етапів (рис. 2).

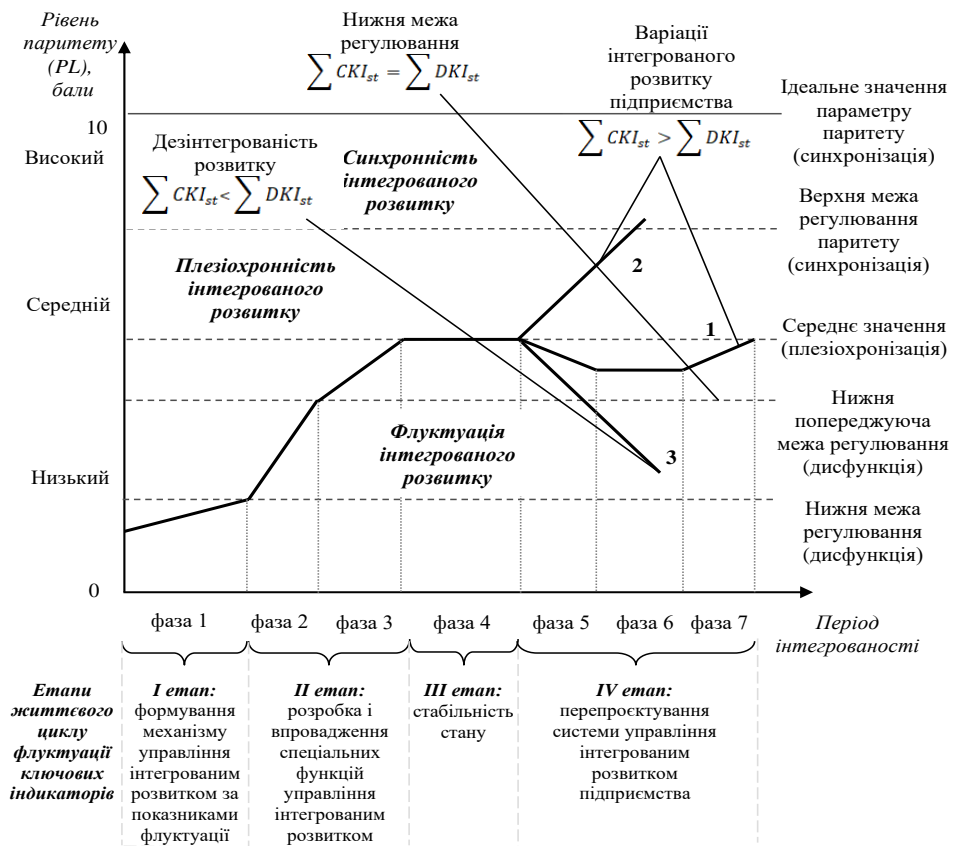

Рис. 2. Життєвий цикл флуктуації ключових індикаторів інтегрованого розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором

На першому етапі формується механізм управління розвитком підприємства за показниками флуктуації. На другому етапі показники підвищуються від низького до середнього рівня паритету, забезпечуючи розвиток і впровадження спеціальних функцій у системі управління. На третьому етапі показники знаходяться в стабільному стані. На четвертому етапі показники можуть змінюватися залежно від ефективності функцій управління. Для ефективного управління розвитком підприємства запропоновано використовувати додаткові спеціальні функції управління, які допоможуть відслідковувати динаміку показників життєвого циклу флуктуації і забезпечувати перепроектування механізму та розвиток системи управління. Дослідження рівня паритету ключових індикаторів є важливим для оцінювання ефективності управління розвитком підприємства. Застосування різних методів оцінювання, як якісних, так і кількісних, допомагає отримати більш об'єктивні результати.

Розроблено новий підхід до оцінювання рівня розвитку суб'єкта господарювання, що базується на ключових індикаторах його результативності. Цей підхід полягає в створенні тесеракту інтегрованого розвитку підприємства, який є гіперкубом з вершинами, які є основами осей, представлених показниками ефективності розвитку. Ці показники є взаємопов'язаними та згруповані за напрямом оцінювання. Форма тесеракту відображає баланс інтегрованості розвитку суб'єкта господарювання. Така система показників може змінюватись залежно від специфіки функціонування бізнесу.

На основі проведених досліджень розкривається можливість діагностики ефективності постсуміжної інтеграції компаній у контексті злиттів та поглинань, що сприяє покращенню показників інноваційного розвитку на промисловому рівні, заснованих на концентрації та структурному розриві глобальної інноваційної мережі. Поєднання теорії управління ресурсами та інноваційних мереж, а також моделювання структурних рівнянь та бутстреп-тестування на основі вибірки досліджуваних виробничих компаній, дозволило довести, що наближення компанії-покупця до центру глобальної інноваційної мережі сприяє розповсюдженню інновацій у разі злиття. Структурний розрив компанії-інтегратора в інноваційній мережі підвищує її здатність до розповсюдження інновацій після злиття. У разі наявності значної подібності ресурсів підприємств високий рівень інтеграції бізнесу та зниження автономії в управлінні діловою репутацією сприяють концентрації мережі компанії-інтегратора. За наявності незначної подібності ресурсів і перерозподілу ресурсів між компаніями, низький рівень інтеграції бізнесу і високий рівень автономії управління сприяють зміцненню мережевого структурного розриву компанії-інтегратора. У випадку значної подібності ресурсів і значного взаємодоповнення між компаніями помірний рівень інтеграції сприяє поліпшенню мережевої концентрації, а помірний рівень автономії більш підходить для зміцнення мережевого структурного розриву компанії-інтегратора.

Отримані результати дослідження підкреслюють зв'язок між подібністю та взаємодоповненням ресурсів у контексті інтеграції бізнесу у глобальні інноваційні мережі на основі злиття та поглинання. Ці результати підтверджують, що компанії можуть використовувати високий рівень інтеграції, але з урахуванням певного рівня подібності ресурсів між учасниками злиття та поглинання. Важливою у цьому процесі

є інтеграція ресурсів, що стосується діяльності компаній, а не їх бренду чи корпоративної культури. Отримані результати сприяють глибшому розумінню постсуміжної інтеграції бізнесу, розкриваючи способи інтегрування ресурсів та їх вплив на поширення інновацій. Проведене дослідження дозволяє розвинути розуміння можливостей поширення інновацій у разі злиття та поглинання з врахуванням мережевого підходу. Підкреслено важливість позиції компанії в глобальній мережі, її вплив на міжорганізаційне поширення інновацій на етапі після злиття та поглинання. Однак їх не можна розглядати як окремі двосторонні відносини, але потрібно враховувати поведінку компаній у мережі з огляду на акторів за її межами, таких як споживачі, постачальники та партнери. Злиття та поглинання надають компаніям-інтеграторам можливість поліпшити свою позицію в мережі, сприяючи отриманню інновацій, збільшити її концентрацію або зменшити структурний розрив шляхом досягнення не лише внутрішньої, але й мережевої синергії на основі залучення партнерів.

Проведене дослідження демонструє, що етап постсуміжної інтеграції є набагато важливішим, ніж саме укладення угоди про злиття та поглинання, оскільки він створює можливості для реалізації мережевої синергії. Дослідження підтверджує стійкий вплив позиції компанії у глобальній мережі на взаємозв'язок між способом інтеграції та поширенням інновацій у процесі розвитку бізнесу. Завдяки цьому розширюється розуміння можливостей поширення інновацій у разі злиття та поглинання з мережевим підходом. Воно підкреслює важливість інтеграції ресурсів, їх взаємодоповнення та позиції компанії в глобальній мережі для успішного поширення інновацій. Дослідження доводить, що подібність ресурсів є ключовим фактором для ефективної інтеграції, тоді як їх комплементарність сприяє створенню мережевої синергії. Отримані результати підтверджують, що компанії повинні моніторити свою позицію у глобальній мережі та партнерські взаємозв'язки, щоб ефективно поширювати інновації у разі злиття та поглинання. Дослідження інтегрованого розвитку компаній у контексті злиття та поглинання підкреслює необхідність урахування мережевих аспектів і взаємодії ресурсів для досягнення успіху в інноваційному розвитку. Це допомагає компаніям стати більш конкурентоспроможними, виходити на нові ринки та забезпечувати конкурентні переваги. Інтегрований розвиток на основі мережевого підходу стає ключовим стратегічним напрямом для підприємств у сучасному світі.

У розділі 3 **«Детермінанти та тенденції інтегрованого розвитку підприємств»** визначено тенденції та перспективи інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості; досліджено інституціонально-правове забезпечення інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості; виокремлено детермінанти ефективності інтегрованого розвитку підприємств.

За результатами досліджень тенденцій розвитку легкої промисловості встановлено, що глобальний ринок зростатиме зі середньорічним темпом на рівні 7,6% у найближчі 7 років. Азійсько-Тихоокеанський регіон має значну частку на світовому ринку, яка склала 53,41% у 2022 році. Очікується, що постійно зростаючий попит на одяг з боку індустрії моди в поєднанні зі стрімким зростанням платформ електронної комерції стимулюватиме зростання даного ринку.

Попри воєнні умови, в Україні більше 70% швейних фабрик продовжують свою діяльність. Це свідчить про значний потенціал та стійкість галузі. Однак, сектор зіткнувся з критичними викликами, такими як дефіцит кадрів і необхідність доступу до фінансування, що також відобразилось і на обсягах реалізованої продукції (рис. 3).

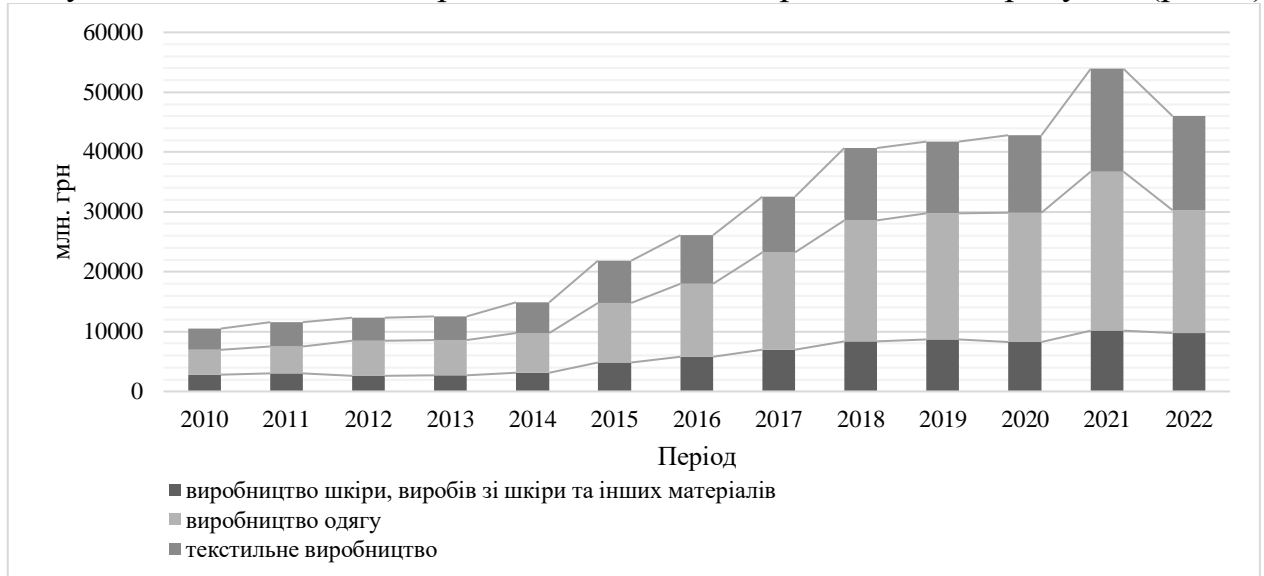

Рис. 3. Обсяг реалізованої продукції виробництва текстилю, одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів підприємств України

Джерело: сформовано автором на основі даних Держкомстату України: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/pr/orp_rik/arh_orp_rik_u.html

Міжнародна торгівля має вирішальне значення для забезпечення конкурентоспроможності легкої промисловості. Україна має можливість пропонувати цінні пропозиції щодо пошуку постачальників для європейських брендів текстилю та одягу. Це створює можливості підтримки української текстильної промисловості та сприяє ближчому співробітництву між ЄС і Україною. Європейська текстильна промисловість, хоча постраждала від пандемії Covid-19, все ж залишається важливою частиною економіки ЄС і здатна до трансформації за допомогою технологічного прогресу, зелених моделей та раціоналізації виробництва. Сталість і прозорість стають важливими пріоритетами, що відображають зростаюче занепокоєння споживачів та компаній щодо впливу виробництва на навколишнє середовище.

Українська легка промисловість має певні проблеми, такі як обмежене виробництво власних матеріалів, значний рівень імпорту та низька продуктивність. Проте вона також має потенціал для розширення, особливо у виробництві одягу та взуття, якщо будуть пройдені інтеграційні бар'єри та вихід на нові ринки. Українські бренди можуть розвиватися на міжнародному рівні, а інвестиції в нові технології та модернізацію фабрик можуть підвищити продуктивність та конкурентоспроможність галузі. Для покращення рівня пропозиції на ринку одягу в Україні необхідно інтегрувати діяльність фабрик з метою підвищення продуктивності та залучення інвестицій, як вітчизняних, так і іноземних. Для цього важливо ефективно інтегрувати українських виробників, бренди та творців моди з зарубіжними партнерами та вийти

на експортні ринки, зокрема, ЄС, ЄАВТ, Близького Сходу та Канади. Інтеграція з постачальниками тканин, зокрема з Туреччиною, Китаєм, Індією та Європою, є ключовим фактором для забезпечення якісних матеріалів та конкурентоспроможності українського виробництва одягу на міжнародному ринку. Інтегрований розвиток європейських компаній у співпраці з українськими відкриває нові можливості для генерування ланцюгів доданої вартості в легкій промисловості. Це передбачає переосмислення партнерських відносин, діджиталізацію та ніашорінг виробництва для забезпечення гнучкості та стійкості ланцюгів поставок. Акцент на екологічному та етичному виробництві, використання віртуалізації бізнесу, а також підвищення кваліфікації персоналу є важливими чинниками успішного інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості.

Виокремлено ключові елементи інституціонально-правового забезпечення державної підтримки інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості України для активізації інноваційно-інтегрованого функціонування галузевих структур та розширення довірливих відносин між суб'єктами господарювання для формування сприятливого бізнес-середовища на основі впровадження законодавчих актів, політик та програм, спрямованих на підтримку вітчизняних виробників (рис. 4).

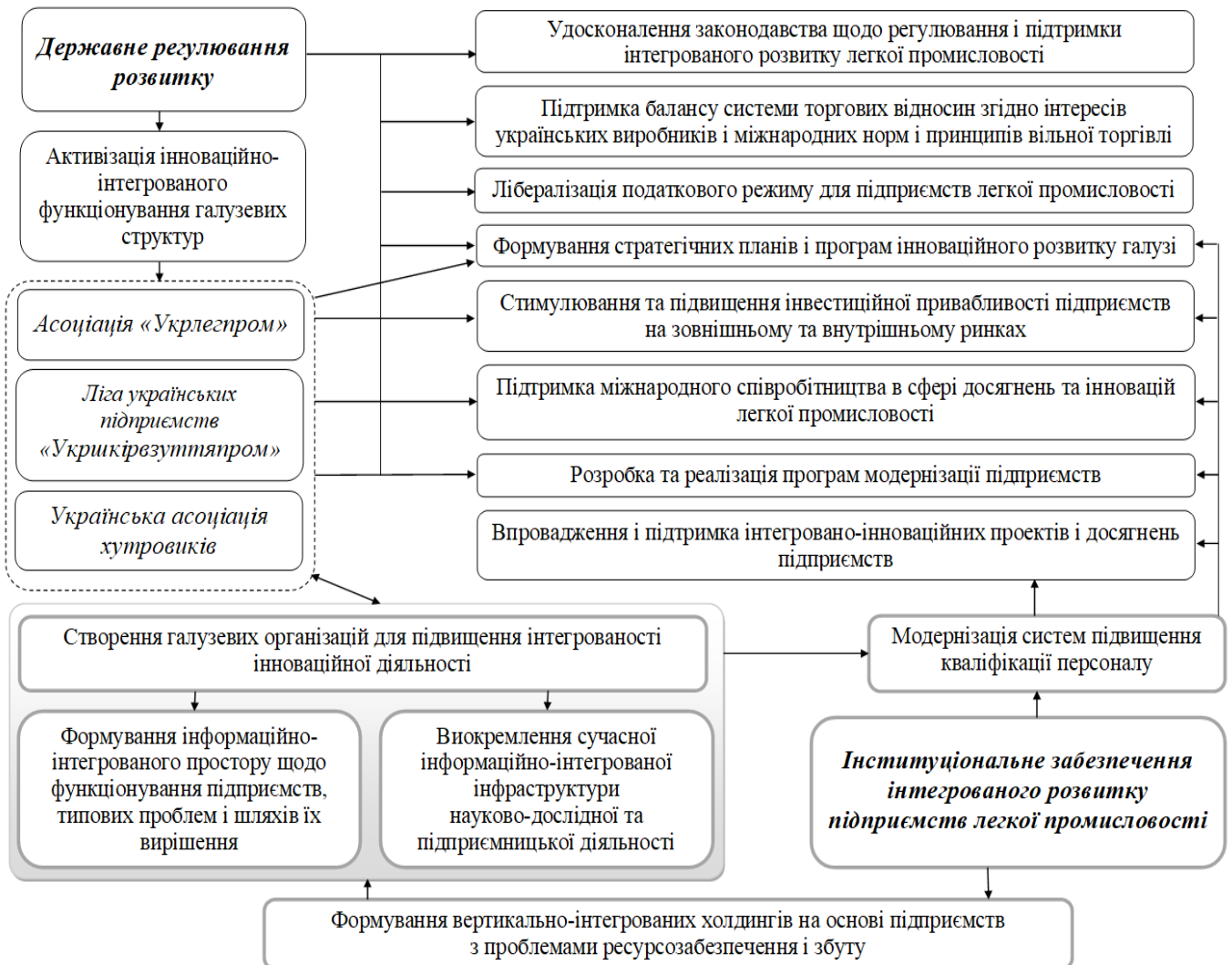

Рис. 4. Інституціональне забезпечення державного регулювання інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості України
Джерело: власні дослідження автора

У легкій промисловості існує широкий спектр організаційних ініціатив для співпраці між підприємствами, урядовими органами, галузевими асоціаціями і науковими установами, які спрямовані на вирішення проблем сталості, соціальної відповідальності та інноваційного розвитку. Вони сприяють покращенню умов праці, зменшенню впливу на довкілля та впровадженню нових технологій у виробництво. Це свідчить про доречність поступової інтегрованості підприємств у велику мережу сталого розвитку, де спільна співпраця та обмін досвідом відіграють ключову роль у досягненні спільних цілей.

На основі оцінювання інтегрованого розвитку 30 підприємств легкої промисловості з України та ЄС виокремлено такі детермінанти: фінансове та ресурсне забезпечення, інтелектуальний та інноваційний потенціал, економічна безпека, автоматизація та оптимізація бізнес-процесів, виробнича вертикаль, співробітництво та кооперація. Для визначення впливу даних детермінант використано методи багатокритеріального аналізу, зокрема, багатофакторну функцію корисності та нормалізацію результатів діагностики. Проведене дослідження підтверджує, що активізація інтегрованого розвитку сприяє підвищенню результативності функціонування більшості досліджуваних підприємств. Для даних підприємств функція корисності в результаті інтегрованості має вищий рівень, порівняно з традиційним підходом. У перспективі розроблений детермінантний підхід може бути розширено з урахуванням специфіки галузі досліджуваних підприємств та можливостей виходу на міжнародний ринок. Дана методика оцінювання ефективності інтегрованого розвитку дозволяє доповнювати і змінювати склад детермінант з урахуванням стратегічних змін та об'єктивної необхідності гармонізації інтересів всіх стейкхолдерів досліджуваного бізнесу. Встановлено, що впровадження інтегрованого розвитку з урахуванням повного комплексу його детермінант сприятиме підвищенню корисності та результативності функціонування досліджуваних підприємств легкої промисловості.

У розділі 4 «Сучасні концептуальні підходи до управління інтегрованим розвитком підприємств» сформовано адаптивний механізм у концепції управління інтегрованим розвитком підприємства; обґрунтовано методологію комплексного оцінювання інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості; визначено технологію розроблення та обґрунтування сучасної моделі управління якістю інтегрованого розвитку підприємств.

У роботі розроблено адаптивний механізм інтегрованого розвитку, який є сукупністю способів взаємодії внутрішніх елементів і підсистем, що забезпечують оптимальне узгодження процесів організації та інтегрованості на різних стадіях синхронності або біфуркації розвитку суб'єкта господарювання за допомогою синхронізації внутрішніх бізнес-процесів і їх когерентної поведінки, вибору оптимальних управлінських впливів, ініціювання та підтримки процесів інтегрованості, а також поєднання різних компонент механізму. Дослідження економічних аспектів розвитку підприємства в контексті його інтегрованості та формування адаптивного механізму дозволяє стверджувати про вплив чотирьох взаємопов'язаних компонент – економічної, організаційної, інформаційної, інноваційної. Пропонований адаптивний механізм інтегрованого розвитку має ряд переваг. По-перше, він дозволяє врахувати більш широке коло чинників, що визначають рівень інтегрованості розвитку, що створює підґрунтя для його

системного та комплексного дослідження та оцінювання. По-друге, між його складовими компонентами існує функціональна, а не лише параметрична залежність.

У роботі обґрунтовано методологічний підхід до оцінювання ефективності розвитку підприємства на основі орбітальної моделі для ідентифікації та просторового виокремлення компаній-форвардів, страйкерів, дефендерів і аутсайдерів на ринку. За результатами проведеного дослідження визначено можливості та стратегічні пріоритети взаємоінтегрованості досліджуваних компаній однієї орбіталі з урахуванням найбільш розвинених компонент (рис. 5).

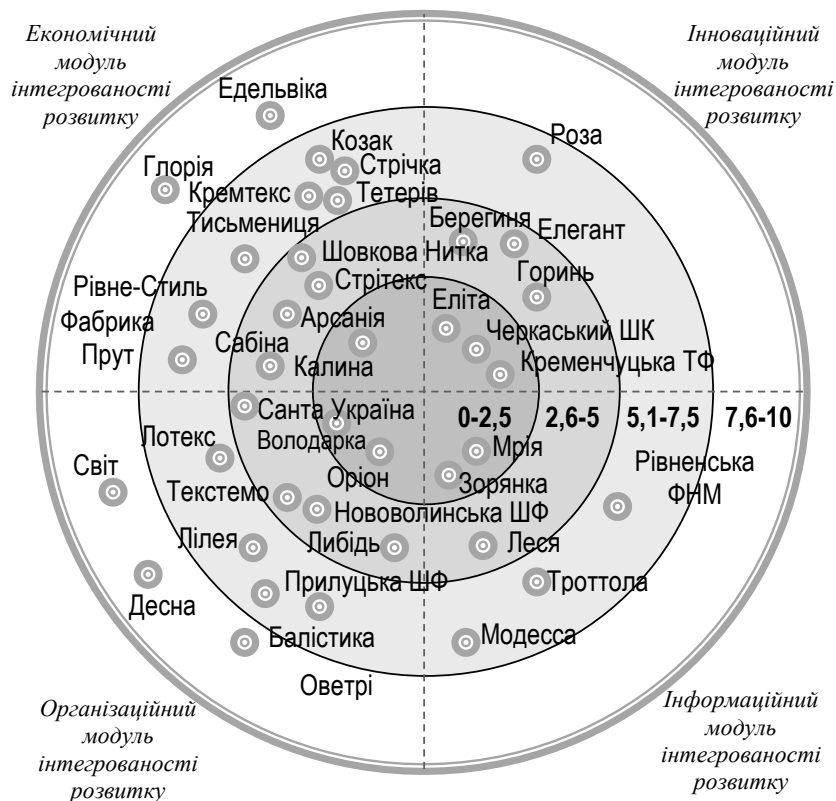

Рис. 5. Орбіталь інтегрованого розвитку досліджуваних підприємств легкої промисловості України

Джерело: авторська розробка

Розроблена мапа інтегрованості досліджуваних підприємств легкої промисловості України дозволила визначити, що компанії можуть суттєво підвищити ефективність своєї діяльності на основі формування інтегрованих взаємозв'язків та бізнес-процесів. Особливістю запропонованої мапи є визначення напряму стимулювання зростання розвитку як окремого підприємства, так і групи потенційно інтегрованих партнерів (табл. 1), оскільки менш розвинені компанії в процесі інтегрованості не можуть вплинути на зниження рівня розвитку інших.

Запропонований підхід до формування мапи інтегрованості підприємств легкої промисловості за результатами проведеної бізнес-діагностики, визначення інтегральних коефіцієнтів за чотирма модулями та комплексного показника ефективності діяльності дозволяє виокремити групи підприємств, які є форвардами, страйкерами, дефендерами та аутсайдерами. На основі моделювання інтегрованого розвитку, вартості 1% підвищення його рівня та обсягів реалізації продукції досліджуваних компаній визначено його потенційний рівень якості відповідно до

групового розподілу до 2025 року. Можливість швидкого переходу на якісно новий рівень інтегрованого розвитку мають компанії-страйкери – 2,5 роки. Цьому сприяє адаптивність, сукупна результативність діяльності та потенціал даних підприємств. Суттєве підвищення ефективності інтегрованого розвитку передбачається для компаній-форвардів, однак високий рівень якості в даному аспекті потребує найбільшого періоду часу порівняно з іншими групами підприємств. Причиною цього є повільні темпи зниження вартості інтегрованості розвитку бізнесу.

Застосування системного підходу до управління інтегрованим розвитком підприємства дозволяє забезпечити гармонійний розвиток бізнесу та ефективне використання ресурсів. У цьому контексті запропонована реплікаційна модель інтегрованого розвитку з використанням розробленої VSS-матриці, що враховує його економічну, організаційну, інноваційну та інформаційну компоненти за віртуальним, соціально-інклюзивним і сталим напрямками та сприяє балансу змін і можливостей трансформації його асиметрії з метою досягнення синергетичного ефекту в результаті комплексної взаємодії з іншими компаніями (рис. 6).

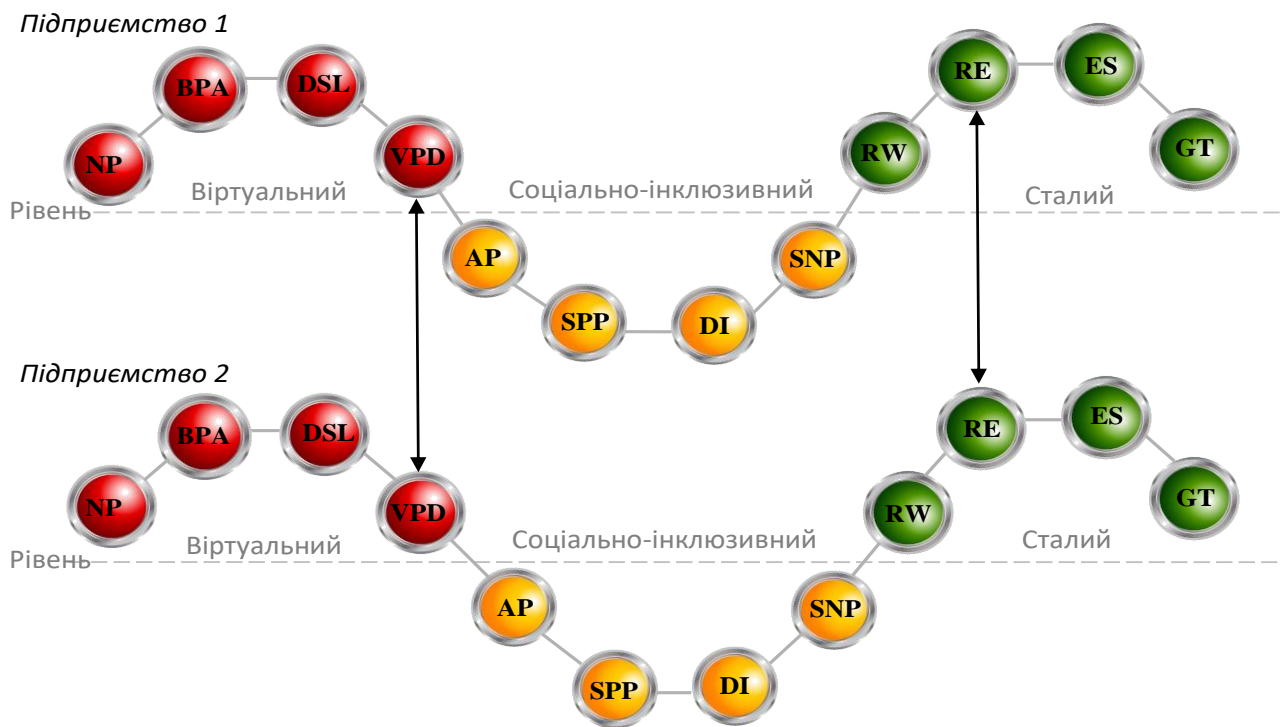

Рис. 6. Приклад парної реплікації інтегрованого розвитку підприємства

Примітка: NP – збільшення чистого прибутку підприємства за рахунок впровадження віртуальних інструментів (%); BPA – підвищення рівня автоматизації бізнес-процесів за допомогою технологій віртуалізації бізнесу (%); DSL – забезпечення доступності та безпеки електронних даних та інформації завдяки інструментам віртуалізації на підприємстві (%); VPD – розробка та впровадження нових віртуальних продуктів та послуг, що відповідають потребам споживачів (%); AP – забезпечення доступності продукції для споживачів із особливими потребами (%); SPP – частка партнерів компанії, залучених до програм соціального партнерства (%); DI – частка осіб з особливими потребами, що брала участь у соціально-спрямованих програмах (заходах) компанії (%); SNP – частка продукції розроблена спеціально для людей з особливими потребами (%); RW – частка зменшення обсягу відходів (%); RE – використання енергії, спожитої на підприємстві, що надходить з відновлюваних джерел (%); ES – частка енергії, заощадженої завдяки впровадженню системи енергозбереження на підприємстві (%); GT – частка технологій, що використовуються на підприємстві, що вважаються «зеленими» або екологічно чистими (%).

Джерело: авторська розробка

Управління інтегрованим розвитком підприємства вимагає використання системної моделі менеджменту, яка враховує різні аспекти діяльності компанії та забезпечує збалансований підхід до розвитку бізнесу. Запропонована реплікаційна модель інтегрованого розвитку, яка базується на системному підході, дозволяє підприємствам ефективно вдосконалювати свою діяльність з урахуванням партнерських комплементарних взаємозв'язків, конкретних умов та обставин. Індекс Шеннона-Вінера було використано для визначення коефіцієнта концентрації інтегрованого розвитку (CR – Concentration Ratio) за наступною формулою:

$$CR = \frac{-1}{\log N} \sum_{n=1}^N p_n \cdot \log(p_n), \quad (1)$$

де CR – показник рівня концентрації інтегрованого розвитку бізнесу; N – загальна кількість показників, що входять до системи діагностики; p_n – частка n-го нормалізованого показника в цій системі.

Результати аналізу запропонованого коефіцієнта концентрації інтегрованого розвитку дозволяють підприємствам визначити, на якому ринку можна досягти більш високих результатів та ефективно здійснити реплікацію (рис. 7). Системна модель менеджменту інтегрованим розвитком компанії на основі реплікації – це інноваційний підхід до управління бізнесом, що передбачає обґрунтування мережі стратегічних партнерських взаємозв'язків з урахуванням особливостей національного та міжнародного ринків.

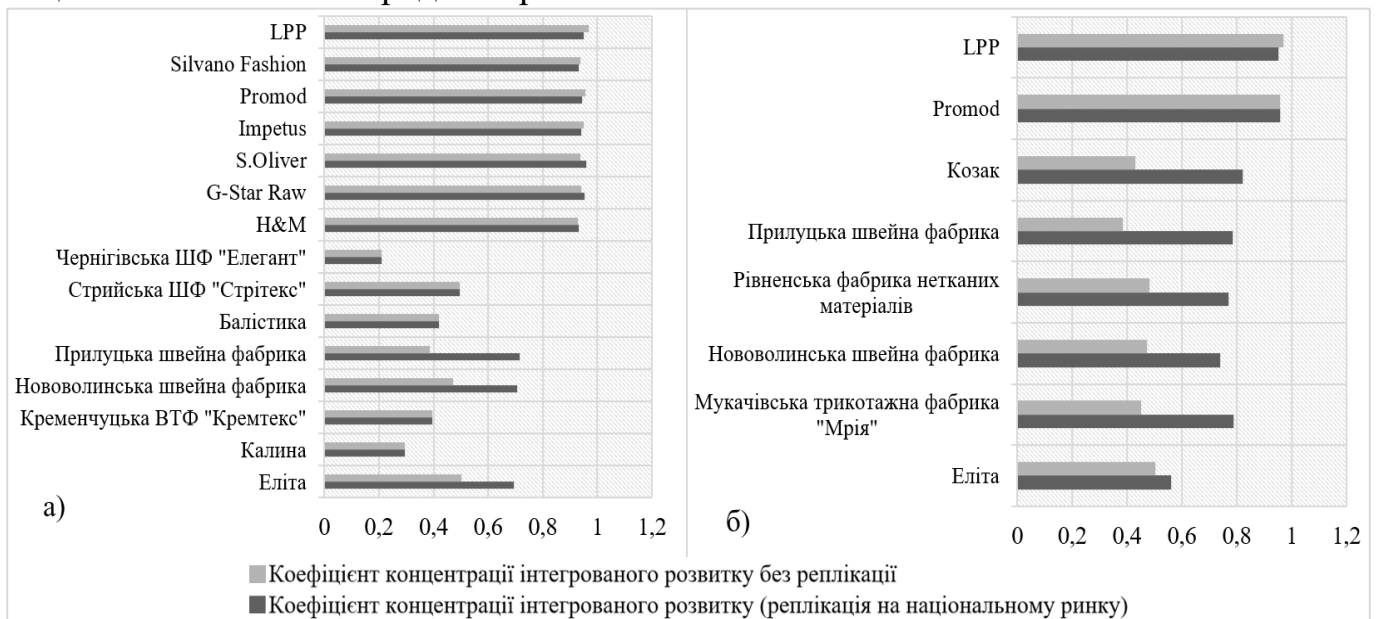

Рис. 7. Рівень концентрації інтегрованого розвитку компаній за критерієм реплікації на національному (а) та міжнародному (б) ринку

Джерело: розраховано і побудовано автором

Запропонована реплікаційна модель інтегрованого розвитку надає можливість компаніям розширювати свою діяльність на національному та міжнародному ринках з урахуванням специфіки кожного з них. Системна модель менеджменту інтегрованим розвитком компанії, яка базується на реплікаційному підході, має на меті реалізацію стратегічних цілей та намірів, забезпечуючи успішну реалізацію проєктів з інтегрованого розвитку. Для цього необхідно враховувати особливості

підприємства та національного ринку, а також забезпечувати високу якість продукції та послуг з урахуванням суспільної цінності та мережевізації партнерських взаємовідносин компанії.

У дослідженні доведено, що за допомогою реплікаційної моделі, компанії можуть враховувати унікальні умови та обставини кожного ринку, на якому вони бажають розвиватися, та формувати стратегії, які відповідають їх цільовим векторам. Важливо зазначити, що цей підхід не є універсальним, і потребує детального аналізу специфіки функціонування кожного підприємства для визначення доцільності реплікації та інтегрування процесів розвитку з потенційними партнерами на національному та/або міжнародному ринках.

У розділі 5 **«Парадигма управління та підвищення ефективності інтегрованого розвитку підприємств»** сформовано парадигмальну конструкцію ефективної системи інтегрованого розвитку підприємств; визначено функціонально-організаційні основи забезпечення інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання; розроблено систему моніторингу процесів управління інтегрованим розвитком промислових підприємств.

У роботі сформовано парадигмальну конструкцію управління розвитком підприємств, що передбачає комплексний підхід щодо інтегрованості різних аспектів бізнесу з урахуванням віртуалізації, інклюзивності та сталого розвитку, що дозволяє забезпечити їм належний рівень конкурентоспроможності та відповідати сучасним вимогам глобального ринку (рис. 8). Основною особливістю такої системи є те, що вона включає в себе економічну, організаційну, інноваційну та інформаційну компоненти, які взаємодіють між собою та доповнюють одна одну.

Парадигмальна конструкція ефективної системи інтегрованого розвитку підприємств базується на декількох теоріях, зокрема, теорії системного підходу, стратегічного управління, інноваційного управління, соціально-відповідального бізнесу, стейкхолдерів, ресурсів підприємства та концепції сталого розвитку. Інтеграція цих підходів та концепцій дозволяє розглядати підприємство як систему, що враховує потреби всіх заінтересованих сторін, забезпечує стратегічне планування та реалізацію, сприяє інноваціям та використанню внутрішніх ресурсів, а також бере до уваги соціальні, екологічні та економічні аспекти. Такий підхід дозволяє компанії бути конкурентоспроможною, стійкою та соціально-відповідальною у сучасному бізнес-середовищі, а також розширити свої можливості для успішного подальшого розвитку.

Згідно з отриманими результатами, рівень функціонального розвитку вітчизняних і європейських підприємств мають вагомий взаємозв'язок з рівнем його інтегрованості. Рівень функціонального розвитку компаній визначено на основі таксономічного показника, який містить систему індикаторів результативності діяльності компаній і дозволяє оцінити їх якісні зміни за визначений проміжок часу (2015-2022 рр.).

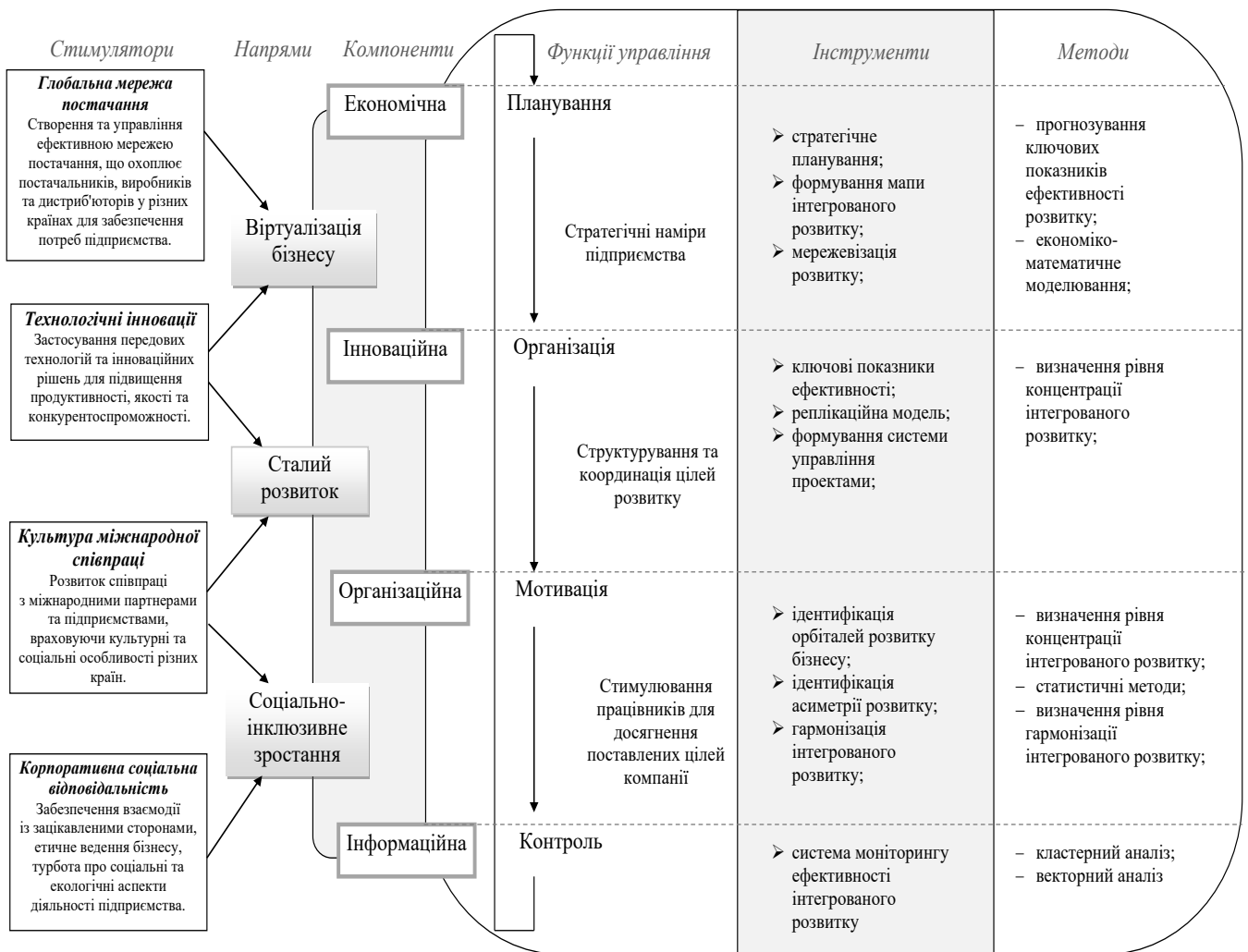

Рис. 8. Парадигмальна конструкція управління інтегрованим розвитком підприємств

Джерело: авторська розробка

За результатами досліджень сформовано систему моніторингу процесів управління інтегрованим розвитком підприємств на основі вектору гармонізації інтегрованого розвитку компанії (НІД). Вона дозволяє планувати та організувати діяльність компанії з урахуванням вимог ринку та соціальних аспектів, мотивувати персонал до досягнення кращих результатів та контролювати процес досягнення встановлених цілей розвитку бізнесу. Крім того, система дозволяє оперативно реагувати на проблемні ситуації та вживати необхідні заходи для їх вирішення, що робить її ефективним інструментом управління підприємством. Запропонована векторна модель діагностики якості інтегрованого розвитку передбачає визначення рівня його гармонізації. Відхилення вектора досліджуваних підприємств від еталонного відображає рівень дисгармонійності розвитку бізнесу, зокрема, його асиметрію в контексті інтегрування визначених компонент за трьома ключовими напрямками (рис. 9).

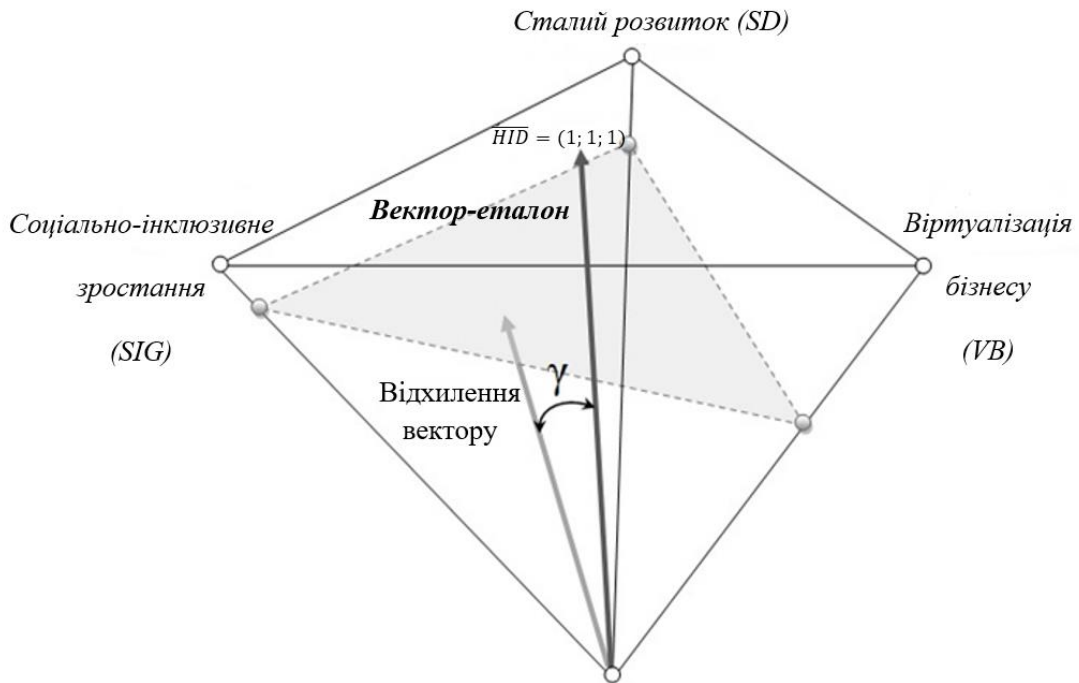

Рис. 9. Вектор гармонізації процесів управління інтегрованим розвитком підприємств

Джерело: авторська розробка

Кут (γ), утворений між векторами, показує рівень дисгармонійності інтегрованого розвитку підприємства:

$$\gamma = \arccos \frac{BV + SIG + SD}{\sqrt{n} \cdot \sqrt{BV^2 + SIG^2 + SD^2}}, \quad (2)$$

де γ - кут, утворений між векторами; BV – показник рівня розвитку віртуалізації бузнесу; SIG – показник рівня розвитку за напрямом соціально-інклюзивного зростання; SD – показник рівня сталого розвитку бізнесу; n – кількість показників, включених до системи.

Утворений кут приймає значення в діапазоні $0 < \gamma < \gamma_{max}$, де γ_{max} , залежить від кількості індикаторів, включених до системи. У дослідженні використано три напрями та відповідні їм індикатори розвитку, тому:

$$\gamma_{max} = \arccos \frac{1}{\sqrt{3}} \quad (3)$$

$$HID = \left(1 - \frac{\gamma}{\gamma_{max}} - \frac{1 - \frac{45}{\pi} \arccos \frac{1}{\sqrt{3}}}{\gamma_{max}} \right) : \left(1 - \frac{1 - \frac{45}{\pi} \arccos \frac{1}{\sqrt{3}}}{\gamma_{max}} \right) \times 100\% \quad (4)$$

Сформований методичний підхід дозволив діагностувати асиметрію розвитку компаній на основі визначеної у VSS-матриці системи показників, зокрема, відхилення від еталонного вектора гармонізації щодо його інтегрованості. Проведений факторний аналіз дозволив виявити найбільш впливові напрями розвитку, а також змоделювати можливості інтегрованості в контексті підвищення рівня гармонізації. Результати визначення рівня гармонізації інтегрованого розвитку досліджуваних українських та європейських компаній станом на 2022 р. наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Показники рівня гармонізації інтегрованого розвитку досліджуваних компаній без впровадження реплікаційної моделі

Підприємство	BV	SIG	SD	$\arccos \gamma$, градуси	$1 - \frac{\gamma}{\gamma_{max}}$	Рівень гармонізації інтегрованого розвитку (НІД), %
Еліта	0,063	0,469	0,018	47,9	0,125	23
Калина	0,031	0,231	0,010	47,7	0,129	23
Едельвіка	0,056	0,234	0,007	44,6	0,186	28
Кремтекс	0,033	0,257	0,038	43,7	0,202	30
Кременчуцька ТК	0,141	0,252	0,026	33,5	0,389	46
Мрія	0,051	0,264	0,028	42,9	0,216	31
Нововолинська ШФ	0,072	0,23	0,021	39,6	0,277	36
Рівненська ФНМ	0,072	0,253	0,021	40,8	0,255	34
Прилуцька ШФ	0,030	0,247	0,017	47,1	0,139	24
Балістика	0,048	0,248	0,024	42,4	0,186	26
Козак	0,037	0,254	0,039	40,2	0,212	28
Стрітекс	0,069	0,275	0,014	43,3	0,209	30
Елегант	0,011	0,228	0,008	51,4	0,062	17
H&M	0,548	0,719	0,677	6,4	0,883	90
Inditex	0,48	0,554	0,562	4,0	0,927	94
G-Star Raw	0,432	0,39	0,504	6,1	0,889	90
Vistula	0,548	0,535	0,636	4,5	0,918	93
S.Oliver	0,483	0,388	0,551	8,0	0,853	87
Impetus	0,420	0,442	0,561	7,4	0,864	88
Promod	0,590	0,517	0,504	4,0	0,926	93
Silvano Fashion	0,526	0,535	0,640	5,2	0,905	92
LPP	0,571	0,555	0,641	3,6	0,934	94

Джерело: розраховано і побудовано автором

Отримані результати продемонстрували високий рівень гармонізації інтегрованого розвитку, який має вирішальне значення для забезпечення сталого зростання та конкурентоспроможності, серед європейських компаній, де показники досягають 87-94%. Це свідчить про високу ефективність управління процесами інтегрованості та мінімальну розбіжність за векторами розвитку відповідно до встановленого еталону. Для українських досліджуваних підприємств спостерігається значно нижчий рівень гармонізації інтегрованого розвитку, з показниками в діапазоні 23-46%, що вказує на низьку ефективність управління процесами інтегрованості та наявність дисгармонії за напрямками розвитку бізнесу. Це вимагає впровадження якісних змін через застосування реплікаційної моделі, спрямованої на підвищення рівня гармонізації інтегрованого розвитку та підвищення ефективності управління ним. З метою визначення найбільш впливового напрямку розвитку досліджуваних компаній, що впливає на рівень його гармонійності, проведено моделювання можливих відхилень від еталонного вектору (рис. 2).

Таблиця 2

Показники моделювання відхилення еталонного вектору інтегрованого розвитку досліджуваних компаній

Напрями розвитку	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	P-значення	Нижче 95%	Вище 95%
Y-перетин (Y – відхилення від еталонного вектору інтегрованого розвитку підприємств)	20,2965	3,3757	6,0125	0,0000	13,2549	27,3381
Віртуалізація бізнесу (X ₁)	40,8512	7,7204	5,2913	0,0000	24,7467	56,9557
Соціально-інклюзивне зростання (X ₂)	-37,2812	11,2791	-3,3053	0,0035	-60,8090	-13,7535
Сталий розвиток (X ₃)	-34,2422	13,3168	-2,5714	0,0182	-62,0206	-6,4639

Джерело: розраховано і побудовано автором

Доведено, що хоча віртуалізація бізнесу має найбільший вплив на відхилення еталонного вектору, однак напрям соціально-інклюзивного зростання та сталого розвитку сприяють зменшенню відхилення та підвищенню рівня гармонізації інтегрованого розвитку підприємств. Впровадження реплікаційної моделі інтегрованого розвитку матиме позитивний вплив на його гармонізацію для всіх українських і частково для європейських компаній. Для українських компаній можемо спостерігати підвищення гармонізації інтегрованого розвитку в середньому в 2 рази (рис. 10).

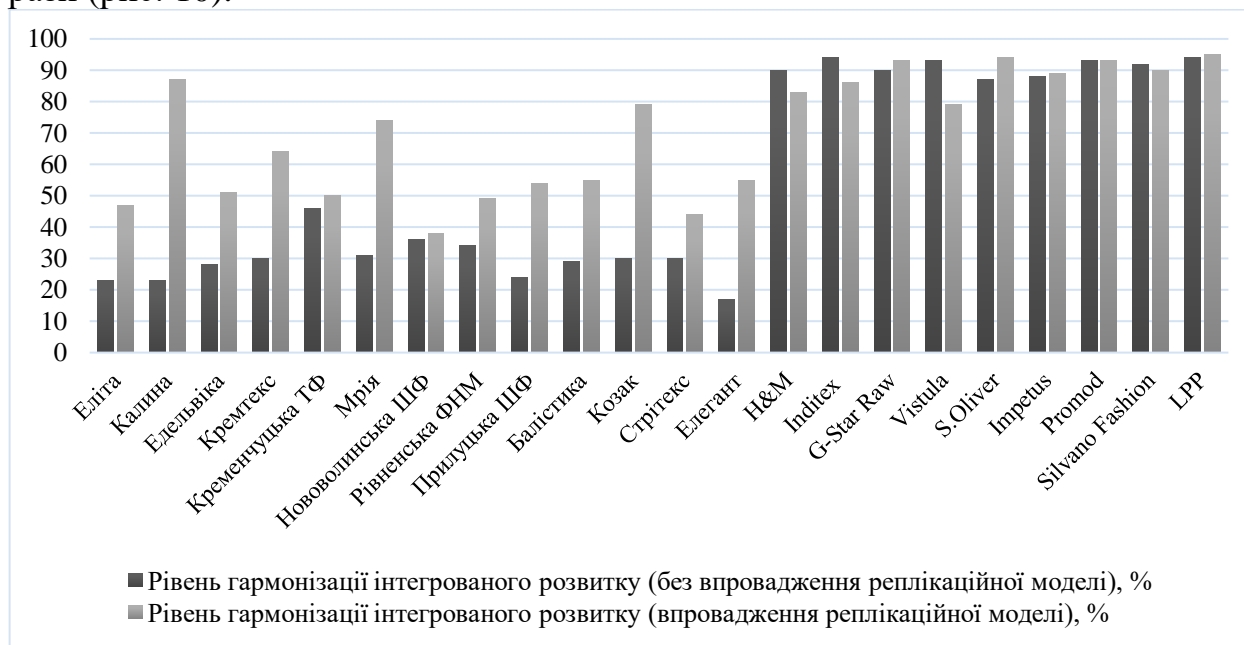

Рис. 10. Прогнозні результати гармонізації інтегрованого розвитку досліджуваних підприємств з урахуванням імплементації реплікаційної моделі
Джерело: розраховано і побудовано автором

Найвищий результат характерний для «Калини» та «Елегант» – більш, ніж втричі, а мінімальне зростання – для «Нововолінської швейної фабрики» та

«Кременчуцької трикотажної фабрики». Деякі європейські компанії мають зниження рівня гармонізації інтегрованого розвитку – H&M, Inditex, Vistula та Silvano Fashion. Хоча для більшості європейських компаній гармонізація інтегрованого розвитку має зростання в результаті імплементації реплікаційної моделі, однак воно не є значним

За визначеними показниками гармонізації інтегрованого розвитку та індикатора загального розвитку бізнесу проведено кластеризацію досліджуваних компаній за методом «ближнього сусіда» (k-NN) (рис. 11). Для блакитного кластеру європейських компаній характерний найвищий середній рівень гармонізації інтегрованого розвитку. Реплікація інтегрованих компонент не має суттєвого впливу на зміну гармонізації напрямів розвитку. Для жовтого кластеру характерне середнє підвищення гармонізації інтегрованого розвитку на 18 в.п. Українські компанії даного кластеру мали рівень гармонізації інтегрованого розвитку нижче середнього і впровадження реплікаційної моделі має вагомий позитивний вплив на його зростання. Українські підприємства сірого кластеру мали найнижчий рівень розвитку та гармонізації інтегрованих його напрямів, однак використання реплікаційної моделі дозволяє ліквідувати таку дисгармонію. Це підтверджує ефективність пропонованої реплікаційної моделі першочергово для компаній з низьким рівнем розвитку, оскільки її використання сприяє суттєвому зростанню ключових індикаторів, використаних для моніторингу ефективності управління інтегрованим розвитком бізнесу.

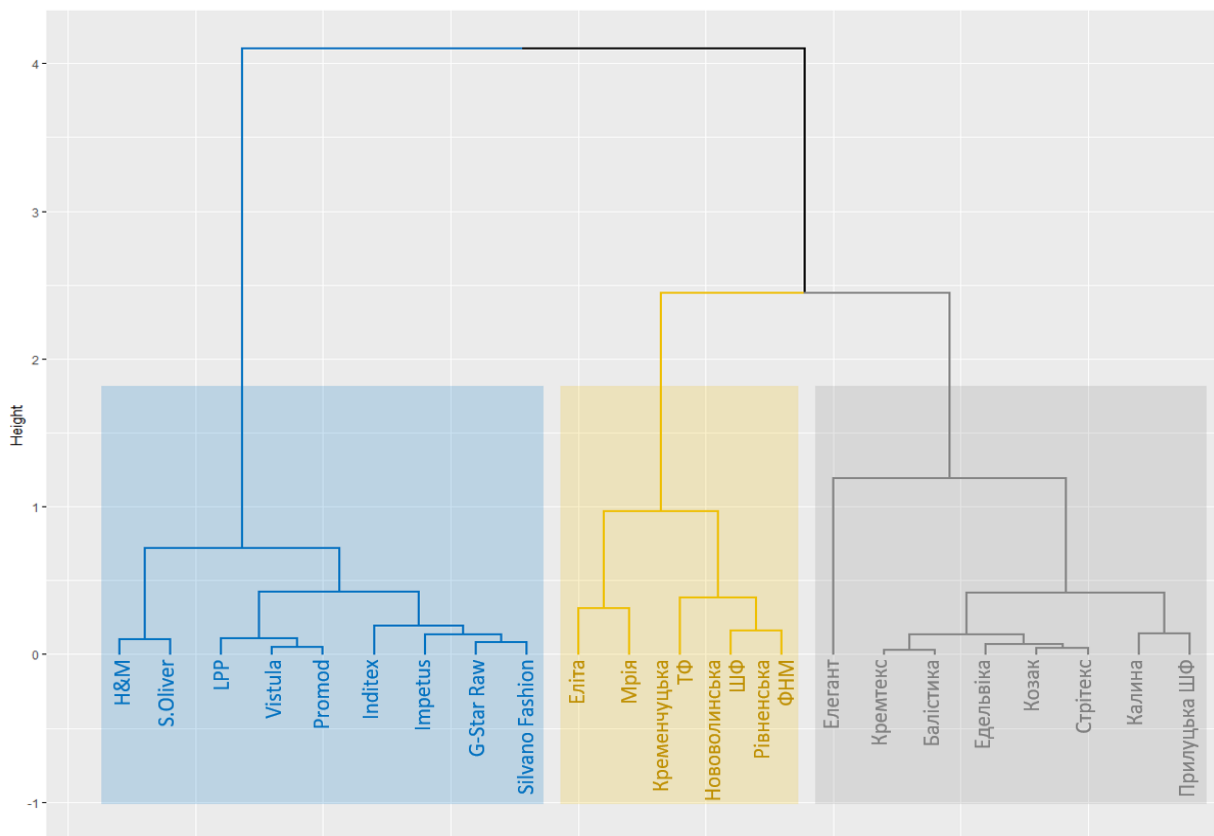

Рис. 11. Ієрархічна дендрограма кластеризації компаній за показниками рівня функціонального та гармонізації інтегрованого розвитку бізнесу
Джерело: розраховано і побудовано автором

Пропонована система моніторингу процесів управління інтегрованим розвитком підприємств, базуючись на векторі гармонізації інтегрованого розвитку

компанії, має значні переваги для управління суб'єктом господарювання з усіх функціональних точок зору. Така система дозволяє оперативно реагувати на проблемні ситуації та обґрунтовувати заходи для їх вирішення, що робить її ефективним інструментом управління підприємством.

Розроблений методичний підхід дозволив діагностувати нерівномірний розвиток компаній на основі визначеного набору показників, зокрема, відхилень від еталонного вектора гармонізації щодо його інтегрованості. Здійснений факторний аналіз дозволив виявити найбільш впливові напрями розвитку, а також змодельювати можливості інтеграції з метою підвищення рівня гармонізації. Це дослідження підтверджує, що для ліквідації наслідків війни пріоритетним напрямком інтегрованості для українських компаній повинне бути інклюзивне зростання і залучення знань, технологій та досвіду успішних підприємств. Все це створить передумови для якісного розвитку компаній, підвищення ефективності, гармонізації та оздоровлення економіки в цілому. Інтегрований розвиток є ключовим фактором у забезпеченні стійкого прогресу та конкурентоспроможності підприємств, оскільки зосереджується на взаємозв'язку різних аспектів діяльності компанії, таких як економічні, соціальні та екологічні показники. Інтегрований розвиток враховує потреби ринку, сприяє підвищенню якості продукції та послуг, забезпечує збалансований розвиток інтелектуального капіталу та збереження навколишнього середовища.

Управління інтегрованим розвитком передбачає систематичний аналіз та моніторинг різних аспектів діяльності компанії. Це включає в себе планування, визначення стратегій, використання інструментів контролю та оцінювання результатів. Застосування системи моніторингу дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни в економічному та соціальному середовищі, а також ефективно адаптуватися до змін, мінімізувати ризики та загрозливі ситуації. Залучення персоналу до процесу інтегрованого розвитку є важливим аспектом успіху. Мотивування співробітників, надання їм можливості розвиватися та залучатися до прийняття рішень, сприяє досягненню кращих результатів. Крім того, важливо забезпечити належний контроль за виконанням завдань та досягненням поставлених цілей, що дозволить підприємству ефективно реалізовувати свій потенціал.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення актуальної наукової проблеми щодо формування концептуальних положень, розвитку методичних підходів, а також розробки інструментів управління інтегрованим розвитком підприємств у пост-індустріальній економіці. В підсумку за результатами проведених досліджень можна сформулювати такі висновки:

1. Незважаючи на наявність вагомих напрацювань щодо управління розвитком підприємств, необхідність його інтегрованості та адаптації до сучасної екосистеми спонукала до розробки комплексного екосистемного підходу, який охоплює не лише внутрішньо організаційні зміни, а й динаміку взаємовідносин із зовнішнім середовищем. На основі бібліометричного аналізу концептуальних підходів до інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання сформовано теоретичні постулати інтегрованого підходу до управління розвитком підприємств. У дисертації

акцентується, що інтегрований підхід до управління розвитком підприємств передбачає екосистемне мислення, на платформі якого генерується стратегічне планування, контроль і адаптація до змін, що відповідають вимогам динамічного нестабільного ринкового середовища та сприяють досягненню конкурентних переваг у гіпермінливих умовах постіндустріальної економіки.

2. У контексті становлення нового технологічного укладу першочерговим аспектом життєздатності компаній стає їх висока адаптивність до динамічних змін зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища, що зумовлює необхідність розробки нових механізмів інтегрованого розвитку підприємств, заснованих на використанні потенціалу бізнесу. Такі процеси сприяють підвищенню ефективності діяльності та конкурентоспроможності через широке використання сучасних технологій віртуалізації бізнесу та мережевих принципів взаємодії суб'єктів господарювання та всіх зацікавлених сторін у цілому. Інтегрований розвиток компаній залежить від широкого спектру факторів-каталізаторів та інгібіторів, що включають як зовнішні, так і внутрішні аспекти екосистеми бізнесу. Перехід до парадигми «економіка для людини» та врахування екологічних, соціальних індикаторів, а також рівня віртуалізації бізнесу, його інноваційного потенціалу в процесі розвитку компаній є критично важливими. Інтегрований підхід, що включає співпрацю держави, бізнесу, науки та освіти, має стати ключовим чинником для генерування динамічних можливостей, конкурентних переваг і економічного зростання.

3. Дослідження інтегрованого розвитку підприємств у контексті сучасних ринкових відносин ідентифікувало необхідність його імплементації в екосистему суб'єктів господарювання для забезпечення високоефективного використання ресурсів і досягнення комплексних ефектів та синергетичних результатів, включаючи економічні, екологічні, соціальні, інноваційні. Основоположними принципами інтегрованого розвитку визначаються, як детермінізм, єдність поведінки і ситуативних варіацій, верифікація стратегічних рішень, врахування специфіки підприємств, інноваційності бізнес-процесів і системно-структурної цілісності, що сприяє формуванню розгалуженої класифікаційної архітектури з використанням гібридних підходів. Часткова інтеграція та модулеризація є поширеними та ефективними формами інтегрованого розвитку, сприяючи підвищенню ефективності, стратегічної стійкості та гнучкості функціонування бізнес-структур у динамічному середовищі.

4. Діагностика результативності розвитку вимагає використання комплексних індикаторів, в основі яких сформовані інтегральні показники. Порівняльний аналіз методів оцінювання розвитку підприємств показав, що важливо враховувати конкретні стратегічні наміри підприємства та динаміку факторів, що впливають на його конкурентоспроможність. Використання таксономічного показника на основі результируючих індикаторів дозволяє систематизувати інформацію та проводити об'єктивну діагностику розвитку підприємств, сприяючи ефективному обґрунтуванню та впровадженню управлінських рішень і стабільному підвищенню ефективності діяльності компаній.

5. Враховуючи потребу організації управління інтегрованим розвитком, у підприємств виникає потреба обґрунтування використання комплексу показників, а

також спеціальних функцій для відслідкування динаміки індикаторів і забезпечення перепроєктування механізму та вдосконалення системи управління. Запропонований нами підхід до оцінювання рівня розвитку підприємств, заснований на ключових індикаторах результативності, дозволяє сформулювати систему індикаторів інтегрованого розвитку та відображає його змістовне наповнення для суб'єктів господарювання. Цей підхід дозволяє підприємствам ефективно адаптуватися до мінливих умов ринку, оптимізувати управлінські рішення на основі комплексних ключових індикаторів результативності та сприяє створенню гнучких стратегій інтегрованого розвитку.

6. В сучасних умовах інтеграції бізнесу важливого значення набуває позиція компанії у глобальній мережі, її вплив на міжорганізаційне поширення інновацій на етапі у разі злиття та поглинання, а також врахування акторів за межами компаній, таких як споживачі, постачальники та партнери. Проведене моделювання інтеграції підприємств у глобальні інноваційні мережі дозволило довести, що ефективність постсуміжної інтеграції компаній у контексті злиттів та поглинань залежить від рівня подібності та перерозподілу ресурсів між компаніями. Позиція компаній у глобальній інноваційній мережі має великий вплив на поширення інновацій після злиття, однак інтеграція ресурсів та мережева синергія залишаються важливими чинниками успіху цього процесу. Отже, врахування мережевих аспектів та партнерських взаємозв'язків також є необхідними для ефективного розвитку компаній у контексті злиття та поглинання.

7. Визначення глобальних тенденцій розвитку легкої промисловості дозволило стверджувати, що цей ринок продовжуватиме зростати швидкими темпами у найближчі 7 років. Азійсько-Тихоокеанський регіон зберігатиме свою вагому частку на світовому ринку. ЄС активно працює над створенням сталої та циркулярної легкої промисловості, включаючи міжнародну торгівлю і співробітництво з Україною. Інтегрований розвиток підприємств має орієнтуватись на зелені моделі, які стали пріоритетними на світовому ринку та відображають зростаючий інтерес до рівня негативного впливу підприємств легкої промисловості на навколишнє середовище. Українська легка промисловість містить бар'єри розвитку, такі як обмежене виробництво власних матеріалів, значний рівень імпорту та низьку продуктивність. Однак існує потенціал для розвитку галузі, особливо виробництва одягу та взуття, через інтеграцію із зарубіжними партнерами та виходом на нові ринки. Інвестування нових технологій та модернізація фабрик дають можливість підвищити продуктивність та конкурентоспроможність української легкої промисловості. Для зростання кількісних параметрів пропозицій на ринку одягу в Україні необхідно ефективно інтегрувати українських виробників, бренди та творців моди з зарубіжними партнерами з виходом на експортні ринки. Інтеграція з постачальниками тканин є ключовим фактором для забезпечення якісними матеріалами та досягнення конкурентоспроможності українського виробництва одягу на міжнародному ринку.

8. Розвиток підприємств на основі стратегічного управління, новітньої технологізації та ефективного інтегрування у світові виробничі мережі вимагає комплексного підходу, що включає державну підтримку та вдосконалення правового регулювання. Інституціонально-правове забезпечення інтегрованого розвитку

підприємств легкої промисловості є ключовим елементом їх сталого розвитку та конкурентоспроможності. Такий підхід сприятиме не тільки підвищенню ефективності внутрішнього розвитку промисловості, але й зміцненню її позицій на міжнародному рівні. Отримані результати демонструють ключову роль партнерства між урядовими органами, галузевими асоціаціями, науковими установами та безпосередньо підприємствами, що сприяє не тільки розвитку інновацій та підвищенню конкурентоспроможності, але й встановленню стабільної правової бази та сприятливого інноваційного бізнес-середовища. Такий інтегрований підхід має потенціал стимулювати зростання і розвиток легкої промисловості України до успішної співпраці на європейському ринку.

9. Визначальною ознакою підприємств-лідерів є випереджаючий розвиток бізнесу, що враховує інтереси стейкхолдерів у довгостроковій перспективі. Розроблена методика оцінювання рівня інтегрованого розвитку в легкій промисловості України та ЄС надає можливість ідентифікувати основні фактори, які впливають на ефективність діяльності компаній і їх суспільну цінність. Такі детермінанти, як фінансове та ресурсне забезпечення, інтелектуальний та інноваційний потенціал, економічна безпека, автоматизація та оптимізація бізнес-процесів, виробнича вертикаль, співробітництво та кооперація, є ключовими у підвищенні рівня розвитку підприємств. Застосування запропонованої методики передбачає використання функції корисності з урахуванням дискримінант, адаптованих щодо специфіки промисловості. Апробація методики засвідчила її гнучкість та можливість адаптувати визначені детермінанти залежно від стратегічних змін і потреб стейкхолдерів. Проведений аналіз засвідчив, що інтегрований розвиток компаній легкої промисловості має містити мережу альтернативних партнерських взаємоз'язків, підвищення кваліфікації персоналу, діджиталізацію, ніашорінг, акцент на екологічності та етиці, використання віртуальних технологій для створення гнучких і стійких ланцюгів доданої вартості.

10. Ключовим фактором успішності підприємств є їх здатність до швидкої адаптації в умовах зміни ринкових умов і ліквідації руйнівних наслідків війни. Аналіз наукових підходів і моделей інтегрованого розвитку підприємств фокусує увагу на важливості комплексного використання економічних, організаційних, інформаційних та інноваційних компонентів у межах механізму забезпечення інтегрованого розвитку бізнесу. Отримані результати щодо пропонованого адаптивного механізму інтегрованого розвитку підприємств дозволяють підвищити гнучкість і реактивність компаній до змін, оптимізувати управління, синхронізувати бізнес-процеси, знизити рівень ризиків і забезпечити конкурентоспроможність. Проведене дослідження та сформована модель оцінювання ефективності розвитку підприємств надає практичні інструменти для вдосконалення адаптивних механізмів управління, які можуть значно підвищити гнучкість та ефективність компаній у складних і непередбачуваних умовах.

11. Оцінювання ефективності інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості диктує необхідність розробки комплексної методології з акцентом на проблематиці систематизації і діагностики інтегрованих процесів у бізнес-структурах, що впливає на їх ефективність та потенціал розвитку. Запропонована методологія ґрунтується на результатах бізнес-діагностики та інтегральних

коефіцієнтах за визначеними економічною, соціальною, інноваційною та інформаційною компонентами, формуванні орбітальної моделі та мапи інтегрованого розвитку підприємств, надає можливість ідентифікувати тип підприємств (від форвардів до аутсайдерів), їх позицію та потенціал визначеної орбіталі для розвитку промисловості. Проведене дослідження за орбіталями пропонованої моделі дає підґрунтя щодо конкретних рекомендацій для формування інтегрованих взаємозв'язків і бізнес-процесів, що сприяють підвищенню ефективності та розвитку як окремих підприємств, так і групи потенційних партнерів. Розроблена методологія відіграє пріоритетну роль для підприємств легкої промисловості України у вирішенні проблеми недостатньої інтегрованості та досягнення успішного розвитку бізнесу, сприяючи їхньому адаптивному та якісному зростанню.

12. Розширення інтегрованості за межі національного ринку може бути перспективним для більшості компаній, однак ефективність такого підходу залежатиме від конкретних умов, їх ринкових характеристик, тому кожному підприємству необхідно проводити індивідуальний аналіз для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Впровадження розробленої реплікаційної моделі сприятиме збільшенню концентрації інтегрованого розвитку суб'єктів господарювання, зокрема для адаптації на міжнародному ринку. Це дозволить компаніям посилити свої конкурентні позиції та розширювати ринкову діяльність, генерувати нові можливості для сталого розвитку, віртуалізації бізнесу та посилення його інклюзивності на основі ефективного управління якістю інтегрованого розвитку згідно пропонованої VSS-матриці реплікаційної моделі. Дослідження доводить, що компанії, які впроваджуватимуть інтегрований розвиток на основі реплікаційної моделі, матимуть можливість значного випередження тих, що використовують традиційний підхід до розвитку бізнесу. Отримані результати дозволяють ідентифікувати реплікаційні можливості та доцільність інтегрованості за визначеними напрямками та компонентами з потенційними партнерами на національному та міжнародному ринках. Сформований підхід реплікаційної моделі інтегрованого розвитку вказує на можливості врахування унікальності підприємств з урахуванням їх особливостей в розрізі національного та міжнародного ринків.

13. Сучасні умови господарювання вимагають від компаній швидкої адаптації до змін, що створює об'єктивну необхідність обґрунтування управління розвитком підприємств з урахуванням інтегрованості різних аспектів функціонування бізнесу, зокрема, віртуалізацію, інклюзивність і сталість розвитку, що є важливим кроком у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств на глобальному ринку. Сформована за результатами дослідження парадигмальна конструкція сприяє оптимізації процесів і ресурсів, підвищує ефективність та результативність діяльності підприємств, враховуючи реактивність реагування на гіперзміни ринкових умов. Також ця конструкція забезпечує соціальну відповідальність та екологічну сталість, інтегруючи економічні, соціальні, інформаційні та інноваційні компоненти у єдиний вектор стратегічного розвитку. Це в свою чергу створює фундаментальну основу для довгострокового успіху та сталого розвитку компаній у складних умовах сучасної глобалізованої екосистеми.

14. Незважаючи на ідентифіковані проблеми розвитку підприємств легкої промисловості України в умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану, проведене

моделювання дозволило продемонструвати, що інтегрований розвиток підприємств матиме значний позитивний вплив на ефективність їх функціонування, та підтвердити це відповідними критеріальними коефіцієнтами. Впровадження реплікаційної моделі інтегрованого розвитку надає компаніям змогу ефективніше використовувати свої ресурси та підвищувати рівень функціонального розвитку. Отримані результати вказують на важливість інтегрованого підходу до розвитку підприємств, як ключового чинника для подолання кризових явищ і стимулювання загального прогресу в промисловості. У контексті пандемії та війни система взаємовідносин між підприємствами набуває характеру, що доводить важливість інклюзивного зростання, залучення знань та технологій для українських компаній в умовах відбудови, які можуть сприяти їх якісному розвитку та відновленню економіки в цілому.

15. Інтегрований розвиток підприємств є ключовим фактором у забезпеченні стійкого прогресу та конкурентоспроможності, оскільки він базується на взаємозв'язку різних аспектів діяльності компанії, включаючи економічні, соціальні, інноваційні та інформаційні компоненти. Управління інтегрованим розвитком вимагає екосистемного аналізу, моніторингу, планування стратегій та застосування контрольного інструментарію. Розроблена система моніторингу процесів управління інтегрованим розвитком підприємств на основі вектору гармонізації є ефективним інструментом управління, який дозволяє планувати, організовувати, мотивувати персонал і контролювати діяльність компаній з урахуванням вимог ринку та соціальних аспектів, а також реагувати на проблеми і впроваджувати необхідні заходи для їх вирішення. Екосистема управління інтегрованим розвитком дозволяє підприємствам адаптуватись до динамічних змін в економіці та суспільстві, мінімізувати ризики та загрози, підвищити якість продукції та послуг, сприяє мережевізації взаємозв'язків і трансформації асиметрії розвитку в конкурентні переваги, якісному зростанню інтелектуального капіталу, інклюзивному зростанню та збереженню навколишнього середовища.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії, розділи в колективних монографіях:

1. Швиданенко Г.О., Бойченко К.С. Розвиток підприємства: стратегічні наміри, ризику та ефективність: монографія. Київ: КНЕУ, 2015. 281 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197268893.pdf> (дата звернення: 05.02.2020) (12,0 д.а.; особисто автору – 6,0 д.а.: описано особливості розвитку підприємств та його видові характеристики, підходи до оцінювання його рівня).

2. Швиданенко Г.О., Бойченко К.С. Концептуальні засади функціонування і розвитку підприємств. Імперативи розвитку підприємства в неоекономіці. *Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств*: монографія / Г. О. Швиданенко, І. М. Рєпіна, В. П. Кукоба та ін. Київ: КНЕУ, 2016. С. 19-39. URL: <http://surl.li/qjdtw> (дата звернення: 05.02.2020) (2,0 д.а.; особисто автору – 1,0 д.а.: описано ключові підходи до трактування поняття «розвиток підприємства», визначено його імперативи та класифікаційні ознаки).

3. Швиданенко О.А., Бойченко К.С. Ефективні способи застосування адаптивного механізму управління інтегрованим розвитком виробничого підприємства. *Неоекономіка та імперативи розвитку підприємництва*: колект. монографія / Ш.М. Рєпіна, В.П. Кукоба, О.О. Кизенко та ін. Київ: КНЕУ, 2021. С. 66-72. URL: <http://surl.li/qjdzx> (дата звернення: 12.03.2022) (0,4 д.а.; особисто автору – 0,2 д.а.: розроблено адаптивний механізм інтегрованого розвитку підприємства).

4. Boichenko K., Terentieva O. Cluster analysis of innovation implementation in the Ukrainian regions. *Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project.*: collective monograph. Sc. ed. V. Omelianenko, O. Prokopenko, T. Tirto. Tallinn: Teadmus. 2022. P. 76-95. URL: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/Monograph_Project_Part1-3.pdf (дата звернення: 25.05.2022) (0,9 д.а.; особисто автору – 0,5 д.а.: проведено аналіз інноваційного розвитку регіонів України).

У періодичних виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science:

5. Boichenko K.S., Tepliuk M. A., Reкова N. Yu., Stashkevych I. I., Morkunas M. Management of Fluctuation of Financial and Economic Integrated Development of Innovative Enterprise. *Financial and credit activity: problems of theory and practice (Web of Science)*. 2019. Vol. 3. No. 30. P. 62-69. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v3i30.179506> (дата звернення: 05.02.2020) (0,5 д.а.; особисто автору – 0,3 д.а.: сформовано цикл флуктуацій інтегрованого розвитку підприємств).

6. Boichenko K.S., Klymenko S.M., Terentieva O.V., Kuznetsova N.B. Evaluation of integrated development of the enterprise. *Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Web of Science)*. 2020. Vol. 4. No 386. P. 140-148. DOI: <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.113> (дата звернення: 11.04.2021) (0,6 д.а.;

особисто автору – 0,4 д.а.: описано орбітальну модель оцінювання інтегрованого розвитку підприємств).

7. Boichenko K.S., Shvydanenko G.A., Besarab S.A., Shvydka O.P., Kyryliuk O.V. Marketing innovations management in the context of integrated enterprise development. *International Journal of Management (Scopus)*. 2020. Is. 11(5). P. 126-137. DOI: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3629006 (дата звернення: 11.04.2021) (0,9 д.а.; особисто автору – 0,6 д.а.: описано особливості трансформації ефективності маркетингових інновацій в процесі інтегрованого розвитку підприємств).

8. Reshetnikova I., Shvydanenko H., Boichenko K. Determinants to Provide the Efficiency of Integrated Development of the Light Industry Enterprises. *Marketing and Management of Innovations (Web of Science)*. 2020. Is. 3. P. 157-169. DOI: <http://doi.org/10.21272/mmi.2020.3-11> (дата звернення: 11.04.2021) (1,2 д.а.; особисто автору – 0,4 д.а.: ідентифіковано детермінанти інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості та проведено їх діагностику).

9. Boichenko K., Mata M.N., Mata P.N., Martins J.N. Impact of financial support on textile enterprises' development. *Journal of Risk and Financial Management (Web of Science)*. 2021. Vol 14. No 3. P. 135. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm14030135> (дата звернення: 18.01.2022) (1,7 д.а.; особисто автору – 1,4 д.а.: розглянуто можливості фінансової підтримки розвитку підприємств легкої промисловості).

10. Boichenko K., Klymenko S.M., Shevchuk N.V., Terentieva O.V. Quality management of the integrated development of Ukrainian light industry enterprises. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR) (Scopus, Web of Science)*. 2022. Vol. 9. No. 4. P. 554-568. DOI: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v9i4.921> (дата звернення: 02.01.2023) (0,8 д.а.; особисто автору – 0,5 д.а.: сформовано методичний підхід до оцінювання інтегрованого розвитку та проведено його діагностику для підприємств легкої промисловості).

11. Boichenko K., Gherghina Ş. C., Abreu A., Mata M. N., Martins J. M. Towards Financing System of Integrated Enterprise Development in the Time of COVID-19 Outbreak. *International Journal of Financial Studies (Scopus)*. 2022. Is. 10(3), 50. P. 1-20. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijfs10030050> (2,2 д.а.; особисто автору – 1,8 д.а.: запропоновано методичний підхід до оцінювання доцільності інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості на основі реплікаційної моделі).

12. Bashuk I., Dantas R.M., Mata M.N., Boichenko K.S., Rita J.X., Correia A.B. The impact of business process modelling on the companies efficiency under Covid-19 conditions. *Economic research - Ekonomska istraživanja (Scopus, Web of Science)*. 2023. Issue 36 (3). P. 1-20. DOI: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2023.2183418> (0,8 д.а.; особисто автору – 0,3 д.а.: обґрунтовано концептуальний підхід до векторної моделі розвитку підприємств).

13. Boichenko K., Shevchuk N., Shvydka O., Kuzomko V. Resilient synergy: crafting integrated smart business models for EU-Ukrainian recovery. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice (Scopus, Web of Science)*. 2023. Is. 5(52). P. 314–326. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcартп.5.52.2023.4166> (0,8 д.а.; особисто автору – 0,5 д.а.: обґрунтовано впровадження інтегрованих смарт бізнес-моделей для розвитку та відновлення України та ЄС).

14. Shatilo O., Derevianko O., Boichenko K., Shevchuk N., Magdaliuk O. Strategic development of motor transport enterprises' innovative processes in Ukraine. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR) (Scopus, Web of Science)*. 2023. Vol. 10. No. 7. P. 940–955. DOI: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v10i7.1326> (0,8 д.а.; особисто автору – 0,2 д.а.: визначено пріоритети стратегічного розвитку інноваційних процесів підприємств).

У зарубіжних та наукових фахових виданнях України:

15. Бойченко К.С. Методичний інструментарій оцінювання розвитку підприємства. *Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування*. 2014. №. 3 (69). С. 18-26. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/2070> (дата звернення: 11.04.2021) (0,8 д.а.).

16. Бойченко К.С. Інноваційний розвиток підприємств України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип. 9(3). С. 75-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_9%283%29__18 (дата звернення: 11.04.2021) (1,0 д.а.).

17. Бойченко К.С. Гармонізація розвитку підприємств в умовах модернізації економіки. *Стратегія економічного розвитку України*. 2014. № 35. С. 5-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru_2014_35_3 (дата звернення: 11.04.2021) (0,4 д.а.).

18. Бойченко К.С. Інформаційне забезпечення неоекономічного розвитку підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки*. 2015. Вип. 11(2). С. 48-50. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2015_11\(2\)__12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2015_11(2)__12) (дата звернення: 11.04.2021) (0,4 д.а.).

19. Бойченко К.С. Краудсорсинг у процесі розвитку підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2016. № 39. С. 5-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru_2016_39_3 (дата звернення: 11.04.2021) (0,4 д.а.).

20. Швиданенко Г.О., Бойченко К.С. Інноваційна модель розвитку бізнесу в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 4. С. 192-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_4_38 (дата звернення: 11.04.2021) (0,5 д.а.; особисто автору – 0,3 д.а.: розроблено контурне формування інноваційної моделі розвитку бізнесу).

21. Швиданенко Г.О., Бойченко К.С. Цінності як ресурс інноваційного розвитку суб'єкта господарювання. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 148-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_3_24 (дата звернення: 11.04.2021) (0,6 д.а.; особисто автору – 0,3 д.а.: визначено інноваційний розвиток через призму мережі цінностей підприємства).

22. Швиданенко Г.О., Бойченко К.С. Управління інноваційним контуром розвитку підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2018. Вип. 3. С. 125-132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2018_3_16 (дата звернення: 11.04.2021) (0,5 д.а.; особисто автору – 0,3 д.а.: запропоновано механізм управління інноваційним контуром розвитку підприємств).

23. Бойченко К.С. Управління інтегрованим розвитком підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Сер. Економіка*. 2019. Т. 24. Вип. 5. С. 70-74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/5-78-12> (0,5 д.а.).

24. Бойченко К.С. Імперативи інтегрованого розвитку. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 6(2). С. 27-33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-29> (0,6 д.а.).

25. Бойченко К.С. Класифікаційна архітектоніка інтегрованого розвитку підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 6. С. 41-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2019_6_9 (дата звернення: 11.04.2021) (0,6 д.а.).

26. Бойченко К.С. Фактори інтегрованого розвитку підприємства. *Інтелект XXI*. 2019. № 6(2). С. 108-112. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2019-6.50> (0,6 д.а.).

27. Бойченко К.С. Синергетичний підхід до оцінювання ефективності управління інтегрованим розвитком підприємства. *Інтернаука. Сер. Економічні науки*. 2020. №7. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-7-6146> (0,6 д.а.).

28. Швиданенко О.А., Бойченко К.С. Формування мережевої бізнес-моделі в процесі інтегрованого розвитку підприємства. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 171-175. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-31> (0,6 д.а.; особисто автору – 0,3 д.а.: виокремлено мережеві бізнес-моделі відповідно до їх ознак).

29. Бойченко К.С. Розвиток підприємств легкої промисловості через призму інтегрованості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 31. С. 7-11. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-31-1> (0,6 д.а.).

30. Бойченко К.С. Інституціональне забезпечення інтегрованого розвитку підприємств легкої промисловості. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер. Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70). № 4. С. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-15> (0,6 д.а.).

31. Бойченко К.С. Асиметрія інтегрованого розвитку підприємств в умовах ліквідації наслідків війни. *Економіка та підприємництво*. 2022. №48. С. 59-70. DOI: <https://doi.org/10.33111/EE.2022.48.VoichenkoK> (0,4 д.а.).

32. Швиданенко О.А., Бойченко К.С. Моделювання інтеграції бізнесу в глобальні інноваційні мережі. *Міжнародна економічна політика*. 2022. № 1 (36). С. 81-100. DOI: <https://doi.org/10.33111/ier.2022.36.04> (1,1 д.а.; особисто автору – 0,5 д.а.: обґрунтовано зв'язок між подібністю та взаємодоповненням ресурсів в умовах інтеграції бізнесу з урахуванням його розвитку в глобальних інноваційних мережах).

33. Бойченко К.С. Реплікаційна модель інтегрованого розвитку бізнесу. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. № 50. С. 160-177. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2022.50.160.177> (0,5 д.а.).

34. Бойченко К. С., Метьолкін В. В. Формування інтегрованих бізнес-моделей з урахуванням цифровізації розвитку підприємства. *Інтернаука. Сер. Економічні науки*. 2023. №3. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-3-8663> (0,9 д.а.; особисто автору – 0,2 д.а.: визначено особливості впливу цифровізації на інтегрованість бізнес-моделі компанії).

35. Бойченко К., Метьолкін В. Діагностика ефективності інтегрованої бізнес-моделі компанії. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. DOI:

<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-50> (0,5 д.а.; особисто автору – 0,2 д.а.: визначено підходи до оцінювання ефективності інтегрованих бізнес-моделей).

36. Boichenko K., Umair Ashraf R., Nuno Mata M., Cristian Gherghina Ş. The EU's Socio-economic Development Against the Backdrop of the War in Ukraine. *Central European Economic Journal*. 2023. Vol. 10. Is. 57. P. 72-89. DOI: <https://doi.org/10.2478/ceej-2023-0005> (1,5 д.а.; особисто автору – 0,7 д.а.: сформовано мапу змін та дендрограму кластеризації країн ЄС за показниками соціально-економічного розвитку на тлі війни в Україні).

В інших виданнях апробаційного характеру:

37. Бойченко К.С. Інноваційно-інтегрований розвиток підприємства. *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф., 29-30 берез. 2016 р. Київ: КНЕУ, 2016. С. 92–93. (0,2 д.а.).

38. Бойченко К.С. Соціалізований розвиток підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економіка підприємства: теорія та практика*: зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., 13 жовтня 2016 р. Київ: КНЕУ, 2016. С. 28–29. (0,2 д.а.).

39. Бойченко К.С., Переверзева О.Б. Innovations as an element of the mechanism of the business development in Ukraine. *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф., 29-30 берез. 2017 р. Київ: КНЕУ, 2017. С. 105–106. (0,1 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.: обґрунтовано доцільність державної підтримки інноваційної діяльності та переваги впровадження іноземного досвіду).

40. Бойченко К.С. Формування мережевої взаємодії у процесі реалізації бізнес-проектів комерціалізації інноваційного потенціалу компанії. *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., 29–30 берез. 2018 р. Київ: КНЕУ, 2018. С. 10–11. (0,2 д.а.).

41. Бойченко К.С. Підвищення ефективності управління інноваційним розвитком підприємства. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 14-15 вересня 2018 р. Одеса, Атлант, 2018. С. 61-63. (0,2 д.а.).

42. Бойченко К.С. Діагностика та забезпечення інноваційної діяльності інтегрованих бізнес-структур. *Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право в Україні та світі*: зб. тез доп. Міжн. наук.-практ. конференції, 1 грудня 2018 р. Полтава: ЦФЕНД, 2018. Ч. 1. С. 33-34. (0,2 д.а.).

43. Швиданенко Г.О., Бойченко К.С. Цифрова трансформація інноваційного розвитку підприємства. *Ефективність та напрями вдосконалення політики економічного зростання: теорії та пропозиції*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 15 грудня 2018 р. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. С. 87-89. (0,2 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.: виділено основні технологічні тренди в сфері цифрової трансформації інноваційного розвитку підприємств).

44. Бойченко К.С. Інноваційно-інтегрований розвиток бізнесу в Україні. *Перспективи розвитку сучасної науки та освіти*: зб. матеріалів Міжн. наук.-практ.

конф., 13-14 листопада 2019 р. Львів: Львівський науковий форум, 2019. С. 7-8. (0,2 д.а.).

45. Бойченко К.С. Управління інтегрованим розвитком підприємства. *Scientific Achievements of Modern Society*: зб. матеріалів III Міжн. наук.-практ. конф., 6-8 листопада 2019 р. Когнум. Ліверпуль, Велика Британія, 2019. С. 285-287. (0,2 д.а.).

46. Бойченко К.С. Екосистема великих даних і бізнес-аналітики в процесі інтегрованого розвитку підприємства. *Економіка підприємства: теорія та практика*: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2020 р. Київ: КНЕУ, 2020. С. 111-112. (0,2 д.а.).

47. Бойченко К.С., Швиданенко О.А. Антикризове інтегрування розвитку глобальних ланцюгів постачання. *Modern directions of scientific research development*: зб. матеріалів XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 15-17 червня 2022 р. WoScience, Чикаго, США. 2022. С. 782-785. (0,2 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.: визначено особливості антикризового інтегрування ланцюгів поставок компаній у процесі їх розвитку).

48. Boichenko K., Shvydanenko O. Drivers of innovative space for integrated company development in a globalized economy. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects*: Proceedings of the 13th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2022. Pp. 21-27. (0,2 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.: визначено драйвери інноваційного простору інтегрованого розвитку компаній, які сприяють формуванню синергетичних ефектів і підвищують швидкість впровадження інновацій на підприємстві).

49. Бойченко К.С. Соціальна інтегрованість розвитку бізнесу в умовах війни. *Економіка підприємства: теорія та практика*: зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2022 р. Київ: КНЕУ, 2022. С. 102-105. (0,2 д.а.).

50. Boichenko K. Socio-economic implications of the war in Ukraine for the European Union. *Research retrieval and academic letters*: I International scientific online conference, January 26-27, 2023. Warsaw, Poland. P. 45-47 URL: <https://ojs.publisher.agency/index.php/RRAL/issue/view/15/48> (дата звернення: 05.05.2023) (0,2 д.а.).

51. Boichenko K., Mietolkin V. Transformation of business modelling with the European integration perspective. European scientific congress. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Madrid, Spain. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-european-scientific-congress-20-22-03-2023-madrid-ispaniya-arhiv/> (дата звернення: 05.05.2023) (0,2 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.: визначено фактори та особливості трансформації бізнес-моделей підприємств з урахуванням євроінтеграційних перспектив).

52. Бойченко К. С., Метьолкін В. В. Інноваційний розвиток бізнес-моделей вітчизняних компаній в умовах ліквідації наслідків війни. *Світ наукових досліджень. Випуск 17*: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції, 16-17 березня 2023 р. м. Тернопіль, Україна – м. Переворськ, Польща. 2023. С. 26. (0,2 д.а.; особисто автору – 0,1 д.а.: виокремлено переваги розвитку

інноваційних бізнес-моделей компаній у подоланні наслідків війни та виклики у процесі їх впровадження).

53. Бойченко К. Development of Integrated Smart Business Models for Economic Recovery in Ukraine and the European Union. *Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конференції. Київ: КНЕУ, 2023. С. 28-31. (0,4 д.а.).

54. Boichenko K. Integrated development of entrepreneurship under conditions of war: values transformation and new opportunities. *Research retrieval and academic letters: II International scientific online conference*, May 12-13, 2023. Warsaw, Poland. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7935257> (дата звернення: 05.05.2023) (0,4 д.а.).